

Indian Opinion

Founded by Mahatma Gandhi in 1903.

Former Editor: Manilal Gandhi—1918-1936.

No. 22—Vol. LIX.

Friday, 9th June, 1961

REGISTERED AT THE G.P.O. AS A NEWSPAPER.
Price: FOUR CENTS

FIGHT AGAINST APARTHEID DEPENDS ON NON-WHITES IN S.A.

MORE SHARPEVILLES MAY BE ENACTED

NEW DELHI (By Mail)—The prospect ahead of the non-whites in South Africa is, indeed, dreadful. This view is held by the *Madras daily "The Hindu"* which, dealing with the problem in South Africa, said recently: "Future trends in South Africa will have to be watched carefully. In recent weeks Government spokesmen have begun to appeal to other extremist whites in countries like the Portuguese African possessions, the Central African Federation and Kenya, to close their ranks against African nationalism. More tragedies like Sharpeville and Pondoland may be enacted. Dr. Verwoerd man of evil but unshakeable conviction. He means to maintain white superiority by the use of more and more brutality."

The "Hindu" goes on:—The fight against apartheid depends chiefly upon the non-whites within South Africa and they must now prepare for the inevitable crisis of the next few years.

But these non-whites can now reckon upon the fact that the South African Government are isolated from the rest of the world. More and more African countries are becoming free and they are bound to take a passionate interest in the eradication of apartheid which developments both in the United Nations and the Commonwealth have proved to be not a mere internal affair of South Africa. Nor should we lose hope of there being a change in the views held by the Europeans in

South Africa. Among the Africans themselves there is a lively liberal element and it is only the less-educated rural Boers who are fanatical supporters of apartheid. Even the Dutch Reformed Church now has a minority which openly doubts the morality of apartheid. There is a very large non-Boer white minority, too. Most of these people have already been made uncomfortable by the decision to convert South Africa into a Republic. They will not be able to adjust themselves easily to this further shock of a severance of the ties with a Commonwealth to which Canada, New Zealand and Australia belong and of which the United Kingdom is the principal member. The "Coloured" people have in recent months moved to achieve political unity among themselves and driven to despair by apartheid, unrelenting even against people with some European blood in their veins, they seem to be casting their lot more and more with Africans and Asians. When political changes, giving more power to Africans, occur in the Rhodesian Federation and the Portuguese colonies of Angola and Mozambique, the pressure on South Africa to give up racialism will be increased. The Europeans in South Africa will sooner or later have to face all these facts squarely and recognise the inevitability of the end of apartheid. We must not forget that only a part of about a fifth of the total population of South Africa supports Dr. Verwoerd's obstinate stand. It is difficult to believe that people of white stock will for ever lend support to suicidal

policies. They must change the men in charge of their Government if they are to survive in the Africa of today; for the use of force cannot save them for ever. If there is such a change of view among the Europeans, it should still be possible for South Africa to re-join the Commonwealth.

Use Of Hindi For Official Purposes

(*"Indian Opinion"* India Service)

NEW DELHI

THE Central Government have indicated some more steps to introduce progressively Hindi in addition to English for the official purposes of the Union (as already reported.)

As an experimental measure, the use of Hindi will be permitted for noting on files in such sections of the Secretariat as have the bulk of staff with a working knowledge of Hindi. To start with, such noting can be advantageously introduced on files dealing with Hindi correspondence.

Wherever feasible, Hindi may also be allowed for noting on files in the local offices of the Central Government departments situated in Hindi-speaking areas.

Headings of forms, registers, etc., will be printed in Hindi in addition to English so that the staff will get familiarised with Hindi terms.

Arrangements are to be made from 1962-63 to publish in Hindi as well selected parts of the *Gazette of India*. The parts, for instance, are: I. non-statutory notifications; III. notifications issued by the UPSC and Chief Commissioners of Hindi-speaking Union territories; IV. advertisements and notices by private individuals and bodies, and V. statistics of births and deaths.

"Something Desperately Wrong In S.A."

A statement by the National Chairman, Liberal Party of South Africa, Mr. Peter Brown says:—

"The Republic is launched, the celebrations are over and the stay-at-home strike did not gain the support its organisers anticipated"

"In the first days of the Republic South Africa now has a breathing space to get to grips with her problems. Let us hope she will use it not to congratulate herself or commiserate with herself on the failure of the strike, but to face the fact that there is something desperately wrong with a society in which such a campaign can be contemplated and in which the Government's reply to it is massive police action and partial mobilisation"

"For the failure of this campaign is no endorsement of apartheid. The Non-white people will still seek their rightful share in South Africa. If we are not to have further similar campaigns and periodic mobilisation, we must build an opposition of people of all races who will work together and effectively challenge apartheid on a basis of principle. The first step is to work for the new National Convention which is so much in the minds of so many South Africans and there attempt to lay together the foundations of the new society which will one day succeed apartheid."

MORE TOURISTS

(*"Indian Opinion"* India Service)
NEW DELHI (By Mail)

MR S. N. Cbibi, Director General of Tourism, Government of India told pressmen in New Delhi that tourist statistics for 1960 reveal a growing trend among U.S. nationals to visit India.

The number of tourists, barring Pakistan nationals, who visited India during 1960, was 123,095—an increase of 12½ per cent over the previous years. Of these, those who came from countries of Europe including Britain numbered 37,107 (30.2 per cent); from the U.S.A. and Canada, 28,678 (23.3 per cent), and from South and South-East Asian countries 32,551 (26.4 per cent).

Plaque In Memory Of Kipling

(*"Indian Opinion"* India Service)

NEW DELHI (By Mail)

Mr. V. K. Krishna Menon, Union Defence Minister, recently fixed a plaque in memory of Rudyard Kipling, great poet and journalist of his time, in the house in which he stayed at Allahabad for about two years.

Mr Kipling had stayed at Allahabad from 1888 to 1890 when he was on the staff of the "Pioneer", an English daily now being published from Lucknow At present a nursery school is housed in the building

The blue and white enamel plaque was a present from the Kipling Society of Britain to the English Department of the Allahabad University.

Indian Opinion

Private Bag, Durban.
Telephone: Mount Edgecombe 30.
Telegram and Cable: "GANDHI,"

FRIDAY, 9TH JUNE, 1961

Towards Universal Man*

MAY 7, last, marked the hundredth anniversary of the birth of the poet Rabindranath Tagore. The occasion was celebrated in different parts of the civilised world in diverse ways. There were functions in England and Scotland, Sweden, Japan and China. India, naturally, did many things to honour the name of the greatest of her modern sons, possibly only second in national honour, estimation and respect to Gandhiji. Speaking at a function in the Royal Albert Hall, London, Lord Hailsham said, on May 8, "The world sees the like of Tagore but rarely. A prophet dies before his vision is realised. His faith and genius ensure that his insights are shared with others, who thus promote the causes that he has at heart."

While the rest of the world paid tribute to the memory of Tagore and his genius, the Indian people in South Africa did not even notice the occasion. We are, no doubt, South Africans these days but we still have an association with the land of our origin and its great sons and daughters, an association which is closer and more vital than, say that of Sweden with India. Yet it is ironical that Sweden should join in the international respect that was paid to the genius Tagore while we were silent. We are, no doubt, beset with many problems but these don't prevent us from getting on with our day-to-day business. We are, in spite of the deliberate impositions placed on us making headway in commerce and trade; we are slowly increasing our numbers in the professions; we have an enviable reputation for social work but in recognising and honouring the greatness of our people who have inspired the world we are pre-eminently tardy. We are fast forgetting Gandhiji in spite of the work he did for us in this country and the honoured place he holds in the world. We do not seem to know that such a great one as Tagore, whose "achievements as an artist in the most comprehensive sense of the term are almost without parallel in history," existed.

This is a defect which must be remedied and to help us begin is an admirable collection of thirty of the best of Tagore's essays published under the title "Towards Universal Man" by Asia Publishing House on behalf of the Tagore Commemorative Volume Society, New Delhi. In commending the book to the public we can do no better than quote from its preface written by Professor Humayun Kabir: "Rabindranath has been universally recognised as one of the greatest lyric poets of all times. His standing as a short story writer, novelist, dramatist and musician is also unquestioned... It is however not so well known that Tagore made major contributions in the fields of education, economics, politics and social affairs—

(Continued on next page)

NON-VIOLENCE IN NORWAY

[From "The Power Of Non-Violence by Richard Gregg, published by the Navijivan Publishing House, Ahmedabad-14].

DENMARK'S neighbour, Norway, was invaded by the Nazis in April 1940. For two months the Norwegians offered armed resistance which was wholly suppressed by the far more powerful Nazi troops. A pro-German Norwegian, Vidkun Quisling, was made dictator of the country by the Germans. The Norwegian King and Government fled to London, leaving the people leaderless. The people wanted to resist but did not see how they could do so. Until September of that year there was confusion among the people. In the autumn some underground newspapers were started and distributed secretly.

The pressure and violence of the Nazis generated resistance. Spontaneously and without organization, school children and others began wearing paper clips as a sign of unity. The authorities sensed the meaning and forbade this action. Then people began wearing other emblems—coins, flowers on the King's birthday, red caps, even potatoes. Secret organizations grew up with headquarters at Oslo.

The first organized resistance came from the hundreds of thousands of youth in the athletic clubs. As soon as the Nazis tried to take control of these clubs, all organized activity immediately ceased and remained in abeyance till the Nazis left. Next to resist was the Supreme Court of Justice. As soon as the Germans tried to reshape the laws in accordance with Nazi principles, all the members of the Supreme Court resigned. The teachers and clergy especially embodied, upheld and stimulated the spirit of resistance. No leaders were chosen in advance; the resistance struggle produced its own leaders.

Gradually the resistance took form. Haaken Holmboe, a teacher in a small town north of Oslo, had heard of Gandhi and read a little about him. But very few others knew of Gandhi or the method of the India struggle for freedom. Holmboe became a contact point for resisters in a large rural district in East Norway in the autumn of 1941. During that autumn an underground press was started and maintained all through the five years of the German occupation. By this means the people were

informed of what was happening and what they should do to resist. Imprisonment, torture and killing by the Nazis only made the resistance firmer and more complete.

In June 1941, Quisling abolished the former teachers' organization. His Government was trying in various small ways to influence people to adopt Nazi ideology, such as by decreeing that Quisling's portrait should be hung in all schools. These efforts aroused strong opposition among both students and teachers. In February 1942, Quisling tried to start a corporate State on Mussolini's model. He began with the teaching profession. After the abolition of the former teacher's organization, a new teachers' organization was started with the chief of Quisling's secret police as its head. A new youth movement was set up by the Government, also, modelled after the Nazi youth movement of Germany. The Government decreed compulsory membership in it for all young people 10 to 18 years of age.

A secret illegal organization among the teachers had been developing. Its members decided that teachers would resist all the following four points: (1) any Government demand that teachers should become members of Quisling's party, *Nasjonal Samling*; (2) any attempt to introduce *Nasjonal Samling* propaganda in the schools; (3) any order from outside the school authorities; (4) any collaboration with the *Nasjonal Samling* youth movement.

On February 20, 1942, between 8,000 and 10,000 of the total of 12,000 Norwegian teachers each wrote to Quisling's Education Department a declaration reading, "I declare that I cannot take part in the education of the youth of Norway along those lines which have been outlined for the *Nasjonal Samling* Youth Service, this being against my conscience. According to what the leader of the new teachers' organization has said, membership in this organization will mean an obligation for me to assist in such education, and would also force me to do other acts which are in conflict with the obligations of my profession. I find that I must

(Continued on page 174)

Nagari And Roman To Be Used In Encyclopaedia

NEW DELHI (By Mail)—An agreement on the use of international symbology in the Hindi encyclopaedia, being published by the Kashi Nagari Pracharini Sabha for the Government of India has been reached between the Sabha representatives and officials of the Union Education Ministry, who met in New Delhi recently. According to the agreement, international symbology would be employed, in addition to giving these symbols and signs in the Nagari script, which is interpreted to mean that besides words and signs being written in the Nagari script, they would also be written in the Roman or Greek alphabets within brackets.

The Education Ministry had earlier demanded that only international symbols, numerals and alphabets, be used in technical articles in the encyclopaedia. The Nagari Pracharini Sabha had, at first, by a resolution of its Executive Committee and then through its general body, rejected the Government's advice and demanded that the Government's directive be withdrawn. The Government then invited the Vice-President of the Sabha, Prof. Rajaram Shastri, Mr. Muralilal Kedia, its finance secretary, and Dr. Gorakhpad, editor of the Hindi encyclopaedia, for a conference on the question with the Education Ministry officials.

A Government of India Press note issued after the conference said a meeting was held in the office of Mr. P. R. Naik, Joint Secretary, Ministry of Education, in connection with the matters pertaining to the "Vishwa Kosha" which is being produced by the Kashi Nagari Pracharini Sabha for and on behalf of the Government of India with financial assistance from the latter.

First, the question pertaining to the use of the international form of Indian numerals and the use of symbols, formulae, etc., in scientific and technical articles was taken up. Mr. Naik stressed the necessity of adopting the international symbology in the Vishwa Kosha. Representatives of the Sabha, however, expressed their difficulty in this matter inasmuch as the Sabha was committed to the policy of using only the Devanagari script and Nagari numerals in all its publications. In view of the impasse that was likely to be created, it was suggested to the representatives of the Sabha that international symbology should be employed in addition to giving these symbols and signs in the Nagari script. This view found ready acceptance from the representatives of the Sabha and it was agreed that all scientific and technical formulae and equations, etc., would be given in Roman characters also (or for that matter, the Greek alphabet where necessary) and the international form

of Indian minerals would be used in addition to the Devanagari script and numerals.

It was clarified that where formulae and equations occurred as display matter, they should be given both in the Devanagari form and otherwise, as indicated above on either side of a dividing line. In case space does not permit this, they may be printed one below the other. In diagrams where necessary, both the Devanagari and other characters should be used. It would be desirable to avoid two diagrams unless absolutely necessary. The Devanagari numerals may be used in all non-technical matters. However, in articles on scientific and technical topics, the international form of Indian numerals must necessarily be used. There would, however, be no objection to the use of Devanagari numerals in addition.

This would no doubt make for clumsiness in certain cases but, in any case, it accommodates both the points of view.

Course For Indians

A COMMITTEE of seven leading Indian businessmen in Durban has been formed to organise management and business training courses for Indian businessmen and their staffs, in collaboration with the National Development Foundation, South Africa's management movement.

The Director of the Foundation, Mr. I. K. M. Scheepers, and the chairman of the Foundation's Natal Regional branch, Mr. N. J. L. Mould, addressed the meeting of Indian businessmen which decided to go ahead with management training courses. Details of the courses are at present being worked out.

The committee comprises Mr. Ebrahim Moosa and Mr. H. I. Lochat (manufacturers) Mr. A. M. Moolla and Mr. T. N. Bhoola (wholesalers) and Mr. E. H. Ismail, Mr. V. Gosai and Mr. J. P. Gokool (retailers). Mr. Jack Naidoo, acting principal of the M. L. Sultan Technical College was co-opted to the committee.

Violation Of Human Rights

BRUSSELS—In a telegram to Dr. Hendrik Verwoerd, the South African Prime Minister, Omer Becu, General Secretary of the International Confederation of Free Trade Unions, has protested against the sweeping powers which his government has assumed under new emergency legislation, and described the mass arrests and the ban on meetings as violation of human rights.

The text of the cable is: "On behalf of the international free trade union movement I vigorously protest against General

Law Amendment, mass arrests and ban on meetings as violations of human rights. We insist that the South African people have a right to demonstrate their opposition to a system which refuses them their fundamental rights. The suppression by armed force of these demonstrations would constitute a grave Government responsibility. The international free trade union movement will continue its forceful right for the establishment of full human, political and trade union rights in the South African Republic."

Towards Universal Man

(Continued from previous page)

contributions that are significant not only for India but the whole world." And it is to lay before the world Tagore's thoughts on a wide variety of subjects that the volume under reference has been published. The title, Professor Kabir explains, was chosen in order 'to indicate the goal towards which Tagore was moving throughout his life... He was thus a truly universal man whose universality was enriched by incorporating individual values of his age, country and faith."

*Towards Universal Man, published simultaneously in India, the United Kingdom and the United States of America by Asia Publishing House, 417 Strand, London W.C. 2, on behalf of the Tagore Commemorative Volume Society, New Delhi, in collaboration with the Ford Foundation, New York, on the occasion of the Centenary of the birth of the poet on May 7, 1961.

Phone 835-6786

P. O. Box 1549,

MASTER BROS.

(PTY) LTD.

WHOLESALE MERCHANTS & DIRECT IMPORTERS

HOUSE FOR KEEN CASH PRICES

33 West Street, JOHANNESBURG.

Newly Arrived 'Jaico' Books

KASHMIR PRINCESS	R2.50
The Unmarried Widow	40c
The Spell Of Aphrodite	40c
Some Inner Fury	40c
War And Peace	40c
The Whirlwind	40c
The Voice Of God And Other Stories	40c
Kadambari	40c
Keeping Fit	40c
Nectar In Sieve	40c
He Who Rides A Tiger	40c

(Postage 6d. Extra)

Obtainable From:

INDIAN OPINION,

P. Bag, Durban.

REPORT ON FIRST MANNED SPACE FLIGHT (I)

DESIGN OF SPACE-SHIP 'VOSTOK'

THE design of spaceship Vostok is based on experience obtained in the launchings of the Soviet orbital space vehicles.

The satellite spaceship consists of two main compartments:

The pilot's capsule, with its accommodation for the pilot, the life-sustaining installation and the landing system;

The instrument section with the instruments working during the orbital flight, and the vessel's retro-engines.

After orbiting, the spaceship separates from the last stage of the carrier rocket. In flight its instruments work according to a special programme which ensures taking orbital measurements, transmitting to earth telemetric information and the televised image of the pilot, two-way radio communication with the earth, maintenance of the required temperature in the ship and air-conditioning in the pilot's cabin. The instruments are controlled automatically by means of programming devices in the space vehicle or, if necessary, by the space pilot himself.

The programme of the first manned flight was devised for one revolution round the earth. However, the design and equipment of the space vehicle allows for longer flights.

When the flight programme is completed, a special system orientates the vehicle in space for descent. Then, at a specific point in the orbit, the retro-engine is switched on, which reduces the vehicle's velocity to the calculated value. As a result, the vehicle enters into its descent trajectory.

The capsule with the space pilot is decelerated in the atmosphere. The re-entry trajectory is chosen so that the deceleration load on entering the dense layers of the atmosphere will be no greater than the loads permissible for man. When the capsule reaches a specified altitude, the landing system is switched on. The actual landing of the capsule takes place at a low speed. The vehicle travels some 8,000 kilometres (more than 4,900 miles) from the moment the retro engine is switched on till the moment it touches the ground. The descent stage lasts approximately 30 minutes.

The shell of the pilot's capsule is covered with a heat shield which protects it from burning up during its flight through the

On April 12 1961, the Soviet Union effected the first manned space flight in history, bringing closer the great dream of K.E. Tsiolkovsky, "the father of space-travel" who said: "Man will not remain everlastingly on earth. In the pursuit of light and space he will at first timidly probe beyond the atmosphere and then conquer the whole of the circumsolar space." Published below is a full account of the design of the space-ship, Vostok, as it appeared in the Soviet Press. This is the first of two articles on space-flight. Next week we shall publish an account of the "Medical-Biological Problems of a Manned Space Flight.—Editor I.O.

dense layers of the atmosphere. The shell of the capsule has three portholes and two rapid-action hatches. The portholes are provided with heat-resistant glass, making it possible for the pilot to conduct observations throughout the entire flight.

The space pilot occupies an ejector seat, in which he remains during the whole of the flight and which enables him to leave the vehicle should the need arise. The seat is so installed that the load during the orbiting and re-entry stages acts on the pilot in the most favourable direction (chest-back).

In the first flight the pilot wore a protective space suit safeguarding his life and ensuring his working ability even if the hermetic sealing of the cabin broke down in flight.

The satellite spaceship also carried the following systems:

Instruments and equipment necessary for the vital functions of the human body (an air-conditioning system; a pressure control system, food and water, a system for removing the body's waste products);

Flight control equipment and a system of manual control of the vehicle (the pilot's panel, an instrument board, a manual control system, etc.);

A landing system;

Radio apparatus for communications with the earth;

An autonomous system recording the work of the instruments, the radio telemetric systems and the various sensors;

A television system for observing the pilot from the earth;

Instruments for recording the physiological function of the body;

The retro-engine of the vehicle;

An orientation system;

A flight control system;

Radio systems for orbital measurements;

A temperature control system;

Electricity supply sources.

On the outside surface of the vehicle are mounted the control units, orientation elements, shutters of the temperature control

system, and the aeriols of the radio systems.

The pilot's cabin is much roomier than the pilot's cabin in an aircraft. The instrumentation of the cabin is designed so as to ensure the greatest convenience for the pilot in flight. From his seat the space pilot can perform all the necessary operations connected with observation, communication with the earth, and flight control and, if necessary, can control the vehicle without leaving his seat.

The frame of the pilot's seat carries:

A detachable back with a safety belt to hold the pilot in position when catapulting and parachuting; Parachute systems; Catapulting and pyrotechnical devices;

An emergency store of food, water, and equipment and radio means of communication and direction finding for the space pilot to use after landing;

A space unit ventilation system and a parachute oxygen supply unit;

Automatic operation of the seat.

The space pilot can land in the cabin of the vehicle. This method of landing was tested in the fourth and fifth Soviet satellite space-ships with test animals in the cabin. A variant is also provided for in which the pilot is catapulted with the seat from the cabin at an altitude of some seven kilometres (about 4½ miles) and is landed by parachute. This variant was also tested in orbital space-ship launchings.

The air-conditioning system in the space vehicle maintains normal pressure and normal oxygen content, a carbon dioxide content of not more than one per cent., a temperature of 15-22 degrees Centigrade, and a relative humidity of 30-70 per cent. Regeneration of the air—absorption of carbon dioxide and water vapour and injection of the necessary quantity of oxygen—is effected by means of highly active chemical compounds. The regeneration process is automatically controlled. If the amount of oxygen

drops and the concentration carbon dioxide increases, a sensor gives a signal which alters the operation of the regenerators. If an excess of oxygen is produced a mechanism automatically reduces the amount of oxygen injected into the air of the cabin. The humidity of the air is controlled in a similar way.

A system of special filters designed to purify the air in case of contamination by harmful mixtures resulting from the functions of the pilot's body and the work of the instruments.

The required temperature is maintained by a special temperature control system. A special feature of this system is the use of a constant-temperature liquid cooling agent to transfer the heat from the pilot's cabin. The cooling agent flows through a temperature control system to liquid-gas radiator. The flow of air through the radiator is regulated automatically, depending on the temperature in the ascending vehicle. The required temperature is thus maintained with accuracy.

To keep the temperature of the cooling agent at the required level and to ensure the necessary temperature in the instrument section, an automatic radiative heat exchange with a system of shutters is placed on the outside surface.

For landing in a designated area the vehicle must be carefully orientated in space before the retro-engine is fired. This is carried out by an orientation system. In the present flight one of the axes of the vehicle was orientated in relation to the Sun. A series of optical and gyroscopic sensors act as the sending elements in this system. Signals from them are fed to an electronic pack where they are transformed into commands governing the control systems. The orientation system ensures with great accuracy the automatic finding of the Sun, adjustment of the vehicle accordingly, and its stabilisation in the required position.

When the vehicle is orientated the retro engine is fired at a specified moment. The commands for switching on the orientation system, the retro-engine and other systems are issued by an electronic programming device.

The spaceship carried radio-metric and radiotelemetric equipment for orbital measurements

(Continued from page 175)

COLOSSAL POPULATION INCREASE GIVES RISE TO PROBLEMS

THE MOUNTING MILLIONS OF INDIA

NEW DELHI (By Mail).—The totals revealed by the 1961 census have confounded all estimators. India's population has increased by 70 million in ten years and has perturbed those who attend to the country's economic and social needs. Discussing the problem of population "The Hindu," of Madras says that there is "little room for complacency in the preliminary data disclosed by the census."

"The Hindu" comments thus under the heading "Our Mounting Millions."

"Apart from the rate of growth of the population, there are other disquieting trends and some of the figures are intriguing and call for closer study. The rate of growth is not uniform in all the States—and that is not to be expected—but the wide departures from the national average of the figures for Assam and West Bengal on the high side and the Madras figure on the low side do call for a more thorough examination than what Mr. Mitra has been able to give them in his preliminary report. The rates of growth in Assam (34.39) and West Bengal (32.94) are not only abnormal in comparison with the percentages for other States, but also in comparison with their own previous rates of growth during 1947-51. Mr. Mitra claims that "the increase in Assam beyond the average for India may be reasonably explained by immigration of labour into plantations, mines, all areas, railway projects and road projects as well as immigration of both communities from East Pakistan." "The increase in West Bengal," he adds, "may similarly be explained by the acknowledged influx of displaced persons from East Pakistan, Tibet, Nepal and other places, by the exceptional increase of population in centres of railway and communicational expansion, in the expanding industrial centres around Asansol and Calcutta, in the newly established industrial and multipurpose project centres like Asansol, Durgapur, D.V.C. and Mayurakhi basins, all of which have attracted immigrants from outside and the steady and appreciable perennial trickle of immigrants into the Calcutta industrial region." It would be really interesting to know whether industrial expansion in Assam and West Bengal has been on such a large scale as to attract immigrants not in thousands but in lakhs. As Assam, like Madhya Pradesh, Rajasthan and Orissa, is among the less densely populated States of the Indian Union, it may not be undesirable from the larger national point of view if development

programmes have the effect of drawing the "surplus" population from other States to the less populous regions. In fact, Mr. Mitra seems to think that the census figures suggest that such a trend is at work. "Increases during the decade in 11 out of 15 major States and more spectacularly in the Union territories, (Delhi and Himachal Pradesh notably) may pardonably conjure up a picture of a basin rapidly filling up, not only in the depressions like Gujarat, Madhya Pradesh, Orissa or Rajasthan, but even in the rim like Assam, West Bengal, Kerala, Maharashtra and the Punjab." More detailed studies may show the character as well as the magnitude of the migratory movement set on foot by planning. Is there any room to think that Madras, which has recorded a lower rate of increase in population than what was expected in earlier estimates and very much less than "exporting" population on a big scale? Mr. Mitra has confessed that the low rate of population growth in Madras State (11.73) is "a trifle baffling." That the rate should be lower than the figure for 1931-41, when the increase was 17.91 per cent, is even more mystifying. It would be remarkable if the State's family planning campaign, in carrying which it has been at the head of other States, has had any perceptible effect on population growth.

Of the other trends revealed by the census, the decline in the sex ratio (the number of females per 1,000 males), which has been noticed during the present century, has continued in all States except in Kerala and Himachal Pradesh, though the rate of decline varies from State to State. The reasons for the persistent long-term biological trend have not been precisely determined, though various explanations have been attempted. It may seem that from the point of view of a slower growth of the population a lowering of the sex ratio may not be unwelcome, but we need, then, an explanation for the higher rate of growth of the population despite a decline in the sex ratio.

The trend towards urbanisation, noticed in earlier censuses,

is borne out by the 1961 figures, though here again the changes are not by any means uniform all over the country, reflecting the uneven development that is taking place. The sharp rise in the populations of cities with more than 100,000 population, noticeable in nearly all the States, is a phenomenon which needs to be watched and controlled properly if we are not to have on our hands in later years formidable social problems created by the unchecked growth of urban populations in congested and squalid cities. We are, compared to the West, at the beginning as it were of the urbanisation process and ought to take all the precautionary measures which experience elsewhere has shown to be necessary and desirable to prevent the growth of slums and haphazard development of industrial areas. It is significant that despite the progress of urbanisation, the relative proportions of the population in towns and villages have hardly changed since 1951. Although the total urban population has increased by 24.85 per cent since

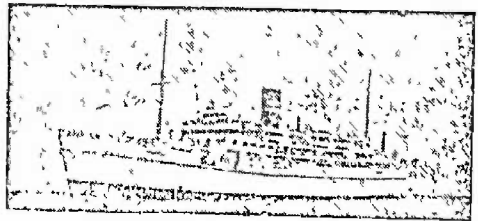
1951, it forms barely 17.84 per cent of the total population, as against 17.3 per cent in 1951. That the rural population continues to be as high as 82.16 per cent (as against 82.7 per cent in 1951) means that despite all the industrialisation and urbanisation that have taken place since the war years and more markedly since 1950, the pressure on land continues to be as high as ever. Here, again, is another disturbing thought for our planners. Unless we can significantly reduce the proportion of people dependent on the land and shift a substantial part of the rural population to non-agricultural occupations, our basic problems of subsistence agriculture and low levels of income and living will continue.

R. VITHAL

Bookkeeping, Writing up Sets of Books, Balance Sheets, Income Tax Returns.

Contact No. 12 Barklys Arcade, 38 Market Street, Cor Diagonal & Market Str. Johannesburg. Phone 33-1654

B-I Sailings Between East African Ports Karachi And Bombay

BRITISH INDIA STEAM NAVIGATION COMPANY

S.S. Kampala Sails 10th June 1961

PASSAGE FARE FROM DURBAN TO BOMBAY

First Class	single	with food	... R 235.50
Second "	"	"	... R 157.0
Third Class	with food		... R 79.50
Third Class	without food		... R 69.0

For further particulars apply to—

Shaik Himed & Sons
(Pty.) Ltd.

390 Pine Street, — Durban.
Telephono 20422, Tel. Add. "KARAMAT."

Non-Violence In Norway

(Continued from page 170)

declare that I cannot regard myself as a member of the new teachers' organization."

Every teacher wrote this statement himself, signed it with his own name, and mailed it himself to the Education Department of Quisling's Government.

On February 24, the Bishops of the State Church, who had already protested about the *Nasjonal Samling* Youth Service, resigned their official posts but retained their religious duties. On the same day, 150 University professors also protested against the *Nasjonal Samling* youth front.

On February 25, the Quisling Government announced that the teachers' protests would be regarded as official resignations and that if they persisted they would be discharged. On the same day the Education Department closed all schools for a month, on the pretext of a shortage of fuel. From all over the country offers of fuel came to keep the schools open. The official newspapers told nothing about the teachers' resistance, but the "fuel holiday" spread the news.

On March 7, the official newspapers announced that 300 teachers would be called to do "some kind of social work in the north of Norway." In a bulletin of the Education Department issued only to teachers, March 15 was set as the final date for compliance; teachers who resisted Government orders after that date were threatened with loss of jobs, pay and pensions. The Quisling Education Department received tens of thousands of letters of protest from nearly ten percent of Norway's parents.

When March 15 came, the teachers remained defiant. None of them crumbled. Beginning about March 20, about one thousand men teachers were arrested, among them Haaken Holmboe, but no women teachers. The arrests did not terrify the people. Arrests seemed to be haphazard; neither all the leaders nor all the weaklings were arrested. After the arrests, the clergy made a statement in the churches at Easter, and nearly all of them resigned their jobs. Many of the clergy were transferred to other places than their homes; their leaders were sent to prison and concentration camps.

From southern and western Norway about 650 of the arrested teachers were transferred from jails to a concentration camp at Grini. From some undisclosed source—not the Gov-

ernment—their families received the equivalent of their salaries all through their detention. In the camp the Government issued an ultimatum to the imprisoned teachers, but only three gave in.

On March 37, the 650 teachers were taken in cattle cars to another concentration camp about two hundred kilometers from Oslo. At the railway stations, children gathered and sang to them as the train passed through. A few more were added, making their total number 687. After a few days at the new camp they were put on rations of four small slices of bread (150 grams) a day and water. The bread was given out at night. Each morning they were compelled to crawl and run in deep snow for an hour and a half. Then came an hour and a half of heavy work, mostly shovelling snow, followed by another hour and a half of crawling and running in the snow. Then they were given a meal of hot water. After the second day of this, seventy-six of the older teachers, from 55 to 59 years of age, were questioned by camp officials, but not a single one of them backed down.

In most places elsewhere in Norway, the Government reopened the schools on April 8 except in Oslo and Aker, and even there the schools reopened a few days later. But in reporting for work, all the teachers publicly repudiated membership in Quisling's new teachers' organization and told their classes so the first day. The teachers spoke to the children of conscience, of the spirit of truth and of their responsibility to the children. Among the teachers there was a strong feeling of solidarity.

Among the imprisoned teachers two cases of pneumonia developed. When another of the teachers physically collapsed and a German officer asked him why he did not give in, the teacher answered, "Because I am Norwegian." After several days more of this treatment, the camp authorities marched the prisoners through a room, asking each one if he would sign a retraction of his protest. As they filed through the room each prisoner said "No," often in advance of the officers' question. Out of 637 prisoner teachers only 32, after this gruelling treatment, retracted. So the terrorism and torture gymnastics were resumed, and the starvation rations continued. All the time, threatening rumours were circulated among

the teachers, both inside and outside of the camp. Yet the wives of the teachers said they did not want their husbands to yield, and sent that word to them.

After about a week of this treatment, 499 of them were taken in cattle cars to Trondheim and thence in a steamer built to carry only 100 passengers, north for thirteen days to Kirkenes, a small town near the Finnish (now Russian) border, far beyond the Arctic Circle. There, custody of them was transferred from the German *Gestapo* to the *Wehrmacht*. In a few days more the remaining 153 teachers, after again refusing to give in, were also sent to Kirkenes.

When the schools at Oslo reopened on May 7, the teachers there also dissociated themselves from the new Government-sponsored teachers' organization.

At Kirkenes there were no beds, bedding, mattress or furniture for the teachers. Surreptitiously they got hay from nearby haystacks. The prisoners were put to work unloading from ships heavy crates of supplies and oil drums. Though they had not been trained for such work, they worked seven days a week. One was killed, two lost an eye each, and one broke a leg and both arms.

The deportation of the teachers to Kirkenes stiffened the morale and resistance of the other people of Norway enormously. Quisling knew that if he became harsher with the teachers, the resistance of the rest of the country would become far stronger and more difficult to deal with. Talking to a group of teachers in a small town on March 22, Quisling threatened, stormed and raged at them. He ended by saying, "You teachers have destroyed everything for me." He had them all arrested. Next day a few teachers of that school who

had been absent when he spoke went to the hall and asked to be imprisoned with the other Quisling had intended the no organization of teachers to the pilot project of his corpora State, but the teachers blo it;

In late August, 50 teachers who were ill were sent home. On September 16, a second group of about 100 were sent back home. On November the remaining 400 or so were sent home from the camp, after eight months of hard forced labour. They were allowed to remain teaching without recanting their principles.

All this non-violent resistance was unprepared for. There was no training. It grew up out of the strong urge to resist somehow. There was no theory or philosophy in it. Most of the people would have used violence if they had had the means. Toward the end there was a secret military organization called *Milarg*, promoted and supplied by the British. But most of the resistance, which lasted five years, was non-violent.

BUSINESS FOR SALE

Two Shops in centre of Town (opp. Port Shepstone Mosque). Excellent Business Centre. Long Lease. Apply: MOOSA-BUX, P.O. Box 42, Port Shepstone.

DRY RED CHILLIES

Dry Red Chillies and ground Chilli powder at market price always available.

Garlic 25lb pocket at 6c lb. Also Africans' long handle brooms R. 2.50 per dozen

CASH WITH ORDER

Write to:

MAARMANS (Pty) Ltd.
Box 26. Phone 128,
BRITS. Transvaal.

Cable & Tel. Add. HARGVAN.

Phone 29368

P. Hargovan & Co. (Pty.) Ltd.

Received Shipment of Genuine Fireworks "Kwong Man Lung" Brand. Order Your Requirements Now.

Imported Screw Cap Neck 3 1/2" Diameter Mouth Pickle Jars

1/2 Gallon	95c each	F.O.R. DURBAN
1 "	R1-25	" " "
2 "	R2-00	" " "
3 "	R3-50	" " "
4 "	R4-50	" " "

PACKING EXTRA.

CASH WITH ORDER ONLY.

155-7 WARWICK AVENUE,

P.O. BOX 1250.

DURBAN.

Report On First Manned Space Flight

(Continued from page 172)

and controlling the work of the instrumentation. Trajectory measurements and the reception of telemetric information during the flight are carried out by ground stations in the Soviet Union. The data are automatically relayed along communication lines to computing centres where they are processed by electronic computers. As a result, orbital information is constantly available throughout the flight and it is possible to forecast the further movement of the ship.

The vehicle also carries a "Signal" radio system working on a frequency of 19.995 megacycles per second.

A television system transmits to the earth images of the pilot and makes it possible to carry out visual observations of his condition. One television camera transmits a full-face view and the other a side-view of the pilot.

Two-way communication with the earth is ensured by a radio-telephone system working on short waves (9,019 and 20,006 megacycles per second) and ultrashort waves (143,625 megacycles per second).

The FM channel is used for contact with ground stations from a distance of 1,500-2,000 kilometres (about 930 to 1,240 miles). Communication in the short-wave channel with ground stations located in the Soviet Union can, as the experiment has shown, be carried out from the greater part of the orbit.

The radio-telephone system includes a tape recorder for recording the pilot's speech in flight and subsequent reproduction and transmission when the vehicle passes over the ground receiving centres. The space pilot is also provided with a key for telegraph communication.

The instruments panel and pilot's dashboard in the cabin are designed for controlling the work of the main systems and ensuring, if necessary, manually controlled descent of the vehicle. The instrument panel carries a number of dials, light signals, an electric clock, and a globe which revolves synchronically with the vehicle's motion in orbit. The globe enables the pilot to determine his position in flight. The pilot's dashboard carries levers and switches for operating the radio-telephone system and regulating the temperature in the cabin, and also for switching on the manual

controls and retro-engine.

In designing the spaceship special attention was paid to ensuring safety of flight. The launching of the first Soviet spaceships had confirmed the highly reliable work of their apparatus and equipment. Nevertheless, in the spaceship *Vostok* a number of additional measures were taken to preclude the possibility of any accidents and to guarantee the safety of a manned flight. This trend was in full accordance with the basic task—the development of craft enabling man to penetrate outer space with confidence.

In order to orientate the ship when steered manually the cosmonaut uses an optical orientation device to determine the position of the ship in relation to the earth. This optical device is installed in one of the portholes of the cabin. It consists of two annular mirror-reflectors, a light filter and a latticed glass. The rays travelling from the line of the horizon strike the first reflector and, passing through the glass of the porthole, reach the second reflector, which directs them through the latticed glass to the eyes of the cosmonaut. If the ship's bearings in relation to the vertical axis are correct, the cosmonaut sees the horizon in the form of a circle in the field of vision.

Through the central part of the porthole the cosmonaut sees the part of the earth's surface directly below him. The position of the ship's longitudinal axis in relation to the direction of flight is determined by watching the "run" of the earth's surface in the pilot's field of vision.

With the help of the control unit the cosmonaut can turn the ship in a direction ensuring that the line of the horizon is visible in the orientation system in the form of a concentric circle, and that the direction of the earth's "run" coincides with the course plotted on the latticed glass (chart). This will be proof of the correct orientation of the ship. The pilot's vision can be covered by the light filter or shutter if necessary.

A globe installed on the instrument panel makes it possible, in addition to ascertaining the ship's bearings during the flight, to predetermine the landing place if the braking device is switched on at any moment during the flight. Finally, the design of the ship allows for landing even if the braking device should fail—with the

Goodwill Visit To East Africa

NEW DELHI—Indian Naval ships will be on a goodwill visit to certain East African ports in July this year as part of their summer exercises programme.

The visit, which will be informal, will commence on July 6 when the flagship I.N.S. Mysore will touch Mtwara (Mikindani) for a three-day visit. Other ports to be visited are Tanga, Dar es Salaam, Zanzibar and Mombasa. Two other ships, I.N.S. Beas and Kistna, will be calling at these ports at different dates, concluding the visit on July 23 when all the three ships leave Mombasa for Aden. Incidentally, Indian Naval ships have visited East African ports on three occasions in the past, in 1949, 1951 and 1957.

The schedule of the visit according to the plan available at present is as under:

Mtwara—Arrival July 6, Departure July 9 (INS Mysore).

Tanga—Arrival July 7, Departure July 11 (INS Kistna and Beas).

Dar es Salaam—Arrival July 10, Departure July 16 (INS Mysore).

Zanzibar—Arrival July 12, Departure July 16 (INS Kistna and Beas)

help of the natural frictional action of the atmosphere.

The supplies of food, water and regeneration substances and the capacity of the electric energy sources are calculated for a flight of up to 10 days.

The design of the ship includes devices preventing the temperature of the cabin from rising above a definite level under the prolonged heating of its surface which occurs during the gradual braking of the ship in the atmosphere.

Mombasa—Arrival July 17 Departure July 23 (INS Mysore, Kistna and Beas.)

Rear Admiral B. S. Soman, Flag Officer Commanding the Indian Fleet, of the Indian Navy will be on board the INS Mysore which is commanded by Capt. D. St. J. Cameron. INS Mysore will be wearing the flag of Rear Admiral Soman. INS Kistna and Beas are commanded, respectively by Capt E. C. Kuruvilla and Capt B. R. Kapoor.

The visit of these ships to the various ports has been welcomed by the Governments of the respective territories who are planning for reception and other arrangements during the period of halt of the Frigates at each port.

It has been planned that at each port the officers and men on board the visiting ship/ships will be received in a suitable manner and local receptions will be arranged for them which will be reciprocated by the Captains of the ships. The people at each port will be able to go round the ships. Visits to these ships by groups of schoolchildren have also been programmed.

Excursions, sight-seeing and sports are being arranged for the officers, cadets and others on board the visiting ships so that they get the fullest opportunity to mix with the local population and get to know them and their country, thus fulfilling the purpose of a goodwill visit.

WANTED

Indian or Coloured House and Laundry Maid for Westville. Home (2 Adults). No Cooking

Reply stating experience (with copies of references) to "INDIAN OPINION", Private Bag, Durban.

DIRECT IMPORT FROM INDIA AND PAKISTAN

We have pleasure in announcing the arrival for the Xmas and New Year

LATEST SHIPMENT IN

Agarbattis, Caromboards, Plastic, Rolled Gold, Silver Bangles. Latest Jewellery & Hair Ornaments. Sequins, Diamontics & Trimmings Muradabadiwares & Fancy Goods

We specially cater for Hawkers and Traders

When Next In Town It Will Pay You To Visit

A. K. HOSEN & SONS,
IMPORTERS—WHOLESALE

116 Queen St., (HOSEN'S BLDGS) Durban

Write For Our Price List

fifty years ago...

June 1911

NATAL'S SERFS

(From The Indian Opinion, June 10, 1911)

SOME people are born righteous, others have righteousness thrust upon them. The "Rand Daily Mail" of the 3rd instant rebukes Natal for its pertinacity in the matter of replenishing the Colony's (we beg pardon State's) stock of indentured labour. We say "stock" because the term best describes, during their indentures the negative status of the wretched helots who are subjects of importation for the cheap advantage of Natal's industries and of exportation—not to say deportation—back to India after they have been drained of the best of their vigor or when they seek to settle in South Africa as free subjects of a free Empire. We do not presume to join in the Mail's rebuke, although we have never hesitated to point out that the indentured labour system is inherently bad, as well for the country that adopts it as for the country and people they are party to it, by furnishing the supply. We may, however, be permitted to share the Mail's satisfaction that the pathetic efforts of the recruiters to dump a sufficiency of the labour and thus to counteract as far as possible the restriction that comes into force next month have met with almost complete failure. We congratulate the Madras League upon its defeat of the efforts of the planters' agents, the British Indians of India and of South Africa, and Natal herself. And in this last we are no less sincere than in regard to others. The Indians of South Africa, little as they are accredited with the sentiment, have South Africa's interest at heart. Why should they not have? Thousands of them have made it their permanent home, have sunk in it their fruits of years of toil, have established families and raised children to whom India is but a name. True, the Indian is regarded with disfavour by his white fellow-colonist and it is the fashion to speak of him, to treat him and legislate against him as though he were some noxious beast. But the patience and pugnacity that his heritage

from the East will enable him to survive all that. He is here to stay, in spite of the ostracism to which he is subjected, to live down the prejudice with which he is assailed, to prove his worth, and to resist the forces of oppression, and jealousy until everyone of the racial disabilities under which he labours at present are removed. He has interest of South Africa at heart, and if South Africa would but cure itself of the colour and race obliquity of vision with which it is afflicted, South Africa would recognize that these very Oriental characteristics it resents so forcibly in its Indian population are valuable qualities to build into the nation that has but yesterday been born. Perseverance amid adversity, industry, thrift, sobriety, respect for law and order, are qualities which among sober, clear-sighted people are recognised to be admirable, not blameworthy. These and cognate virtues the Indian possesses so largely as to entirely outbalance such defects as he possesses in common with other mortals, defects which time, education, and encouragement to do better will eradicate in him as in them. For nothing could surely be more illogical than the condemnation that has been hurled at the Indian because he has failed to answer the European standard of perfection, when all the time, every opportunity, every encouragement to do so have been persistently withheld from him.

The Indians of South Africa who rejoice at the stoppage of indentured labour are clear-sighted than the Natalian who would perpetuate the wretched system. The latter are concerned only to have cheap labour, no matter at what cost to the future of the country. From their point of view the Indian is desirable only when he wears the badge of indentured serfdom. No sooner does he assert his manhood, seek to uplift himself socially and economically, to bring into play for his own and his adopted country's benefit the characteristics that

make him so valuable an asset during his term of service than he becomes a "parasite", an "incubine", a "peril", a danger to be got rid of. His virtues are virtues only as long as he allows himself to be exploited, his qualifications to be turned to his master's profit. That done, he becomes a pest. The Indians of South Africa recognize that helotage in any form cannot but sap the vitality and morale of any land in which it takes root, that if a man cannot be admitted to a country as a potential citizen he should not be admitted at all. They have admitted the right of South Africa to restrict the immigration of Asiatics, to restrict the intake of their own people, provided the restriction be effected decently and inoffensively. They admit this not because the Indian is inferior, but because he differs in many respects from the South African of European origin, and because of the complexity of existing South African problems, which he has no desire unduly to complicate. But those Indians who are here are quietly determined not to be harassed or pin-pricked out of the land in

which they have implanted all they have in the world, nor yet to be content with anything less eventually, than equality of opportunity. They recognize that they have a long uphill fight in front of them, that the wearing down of such dense prejudice as overclouds them, the check-mating of the tricks and dodges directed against them by powerful political enemies are herculean tasks. But they have a powerful weapon in their capacity for endurance and a people who can cheerfully suffer again and again rather acquiesce in an indignity are bad to beat no matter how strong the assailant.

.....
WATCHES, Gents models—25 Jewels waterproof, shockproof, antimagnetic, unbreakable mainspring, fitted with matching metal expansion straps—price 47/6. As above, but 21 Jewels—43/6. As above, but 17 Jewels—37/6. As above but with self-changing calendar, 17 Jewels—52/6. Also 21 Jewels Calendar—56/6. Other models from 19/6.

LADIES models 25 Jewels, unbreakable mainspring, fitted with magnificent matching expansion bracelets—55/6. As above, but 17 Jewels—47/6.

A. I. AGENCIES, First Floor, No. 104/105, His Majesty's Building, Eloff Street, or P.O. Box 9279, Johannesburg.
Stocks limited, order immediately.
.....

Latest Arrivals From India

THE MY MAGAZINE OF INDIA Tamil film stars story (true)	1	6
WEEKLY OF INDIA The pictures you long to see of to-day	2	0
PESUM PADAM & KALAYA you will be proud to buy	3	6
FILM FARE A magazine-stars from heaven to earth	3	6
INDIAN INFORMATION You will be wise to read and see	2	0
THE MARCH OF INDIA Is your future	4	6
THE INDIAN ANNUAL Year by year India progress	7	6
PICTURE POST ALL about the South Indian film in market you see	2	6
FASHION FOR FUTURE INDIAN WOMAN Style: Blouse and Jumper Choli Pattern Book, Easy Diagram to cut and make your own as pattern designs	4	6
MURTHIES OF ALL DESCRIPTIONS, Marble, Bronze, Silver God and Goddess	7/6, 10/6, 12/6	25 0
KHARTAIL in pairs special for Kittans, Bajans etc. pr.	25	0
DHOLAKS for quawali, weddings, Holi Bajan	£8	10 0
THUBLA & DOOGIE for all occasions	£8	10 0
HARMONIUM best make Rama Flute	£18	10 0
PORTABLE HARMONIUM for the Ramakrishna Divine Service. Flute of all designs	£25	10 0
Side Playing	2/6, 4/6, 6/6	
	15/6, 25/6, and 32/6	

FOR THE LATEST FILM RECORDS OF ALL YOUR FAVOURITE TUNES TRY US FIRST. WE CARRY THE LARGEST STOCKS OF LOCAL RECORDS, AND FROM INDIA

Books of All Sorts, Indian, Ancient, Historical, Are Sold By Us

D. Roopanand Bros.

MUSIC SALOON & BOOKSELLERS

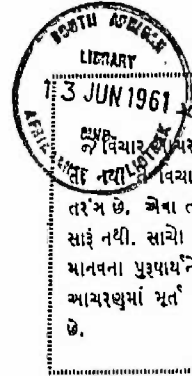
PHONE 20707.

P.O. BOX 2524.

85 Victoria Street

DURBAN

ઇન્ડિયન ઓપિનિયન

મહાત્મા ગાંધીજીના હસ્તે અને ૧૯૦૩માં સ્થપાયું.
ભૂતપૂર્વ તંત્રી સ્વ. મણીલાલ ગાંધી

પુસ્તક ૫૯ મુ—અંક ૨૨

તા. ૯ જુન, ૧૯૬૧.

કુલક નંબર એન્ડ. ૪

ફેટ હેર યુનિવર્સિટી અંધ

ગુજા અહવાડિયા દરમ્યાન ને ત્રણ દિવસની હડતાળ પડી હતી, તેમાં ફેટ હેરના વિદ્યાર્થીઓએ ભાગ લીધો હતો, તેથી સત્તાધીશોએ એ કોલેજ બંધ કરી દીધી છે. આ પગલાંનો વિરોધ રૂપે ખીણ યુનીવર્સિટીના વિદ્યાર્થીઓ પણ હડતાળ ઉપર ચલાવે છે. સોમવારે ગ્રેહમરટાઉનમાં રોડસ યુનીવર્સિટીના લગભગ ૧૫૦૦ વિદ્યાર્થીઓમાં ૧૩૦૦ હડતાળ ઉપર વિરોધ રૂપે ઉતર્યાં. કોલેજ પણ વિદ્યાર્થી કોલેજની કાર્યાલયોમાં બંધ લેવા ચલાવે છે.

શનિવારે લગભગ ૪૦ વિદ્યાર્થીઓએ કોલેજના આગળ આંધ આંધ લાગ્યા. પોલીસ ત્યાં વેનમાં આવી પહોંચી હતી. કોલેજની હજી સુધી ધરપકડ થઈ નથી.

ફેટ હેરના બનાવથી ખીલ યુનીવર્સિટીના વિદ્યાર્થીઓ ચોંકાઈ ગયાં છે. સરકારની નબર ધક્કા વખતથી ફેટ હેર ઉપર હતી. એ ઉધરે કે નહિ તેની ખાતરી હજી સુધી મળી નથી.

કલડ નેતાઓની ધરપકડ

કુપટાઉનના કલડ નેતા મી. રેમ સપટેમ્બર, યાની દેશાઈ અને એલેક-લા-ગુમાની રોપિયલ પ્રાન્ચના માણસોએ ધરપકડ કરી છે. મી. રેમ સપટેમ્બર કલડ પીપલ્સ કોંગ્રેસના એક નેતા છે. મી. રેમ સપટેમ્બર, યાની દેશાઈ અને એલેક-લા-ગુમા ઉપર સામ્યવાદી પ્રવૃત્તિ મહાવતા હાવાનો આરોપ છે.

આ આરોપ ને પુરવાર થાય તો એ માટે દસ વરસની સજા છે. હાલમાં એ લોકો ખામીન ઉપર છુટ્યા છે. કલડ નેતા, કાઉન્સિલર જ્યોર્જ પીકની શોધ થઈ રહી હોવાનું જણાય છે.

હડતાળ સફળ કે નિષ્ફળ ?

ગુજે અહવાડિયા ને ત્રણ દિવસની હડતાળ પડી તે સફળ નીવડી કે નિષ્ફળ ગઈ, એ એક મોટો પ્રશ્ન થઈ ગયો છે. દેશનું તે વખતનું તંત્ર વાતાવરણ એવાં એ પ્રશ્નો જવાબ આપવા સહેલો થઈ પડે છે. ક્યા સંજોગોમાં આ હડતાળના ત્રણ દિવસો ચલાવવા પછી અવલોકણ કરવાથી જણાયે કે હડતાળ સફળ નીવડી છે. એકાએક એટલા પ્રમાણમાં તે સફળ નીવડી નથી, પરંતુ જે સંજોગોને સામનો થયો, તે એવાં જે હડતાળ સંતોષકારક છે.

જ્યારે કોઈ પણ દેશની આર્થિક સ્થિતિ કચળા હોય, સારે તે ચિંતામાં પડી જાય છે. આ દેશનું પણ એવું જ બન્યું. પોતાની કચળા આર્થિક સ્થિતિ સુધારવા માટે દેશની સરકારને ધરકર અને પોલીસનો આશરો લેવો પડ્યો. એટલાથી બસ નહિ થતાં સરકારે જીવપૂર્વના રીટાઇર્ડ થયેલા સેનિટરને બોલાવ્યાં, ધરકરી મુખ્ય અમલદારે દવાઈલ અને નોકીદારને દેશની આ કચળાની પરિસ્થિતિમાંથી બચાવવા બોલાવી. આવા સંજોગો હોવા છતાં હડતાળ ઉપર લગભગ દેશના ૬૦ ટકા માણસો ચલાવે છે.

આ હડતાળને તોડી પાડવા માટે ને મદદ પ્રચાર થયો એ જાણીતો છે. જાતજાતની પત્રિકાઓ બહાર આવી, સરકારી માણસો આ પત્રિકા વહેંચવા લાગ્યા—વિમાનમાંથી પત્રિકાઓ ફેંકવા માં આવી—ધરકરી માણસોએ આ પત્રિકાને ધરથી ઢાંકી કાઢે મોકલ્યા—આવા હતાં સંજોગો. આવા સંજોગો માં ને સફળતા મળી તે સંતોષકારક છે. તે છતાં કોંગ્રેસી કાર્યકરોના હાથમાં ઘણું કામ કરવાનું રહ્યું છે.

આ હડતાળના ત્રણ દિવસો દરમ્યાન આંગ્રેજી છાત્રું પણ ખોટા પ્રચાર કરવા લાગ્યું. રેડિયો પણ ખોટા પ્રચાર કરવા લાગ્યો. ઉલ્લોગોના વક્તવ્યો પણ ધમકીઓ આપવા લાગ્યા. મીનીસ્ટરે વાહનવહેવારના કામદારોને ધમકી આપી, કે નોકરીએ નહિ આવે તો નોકરી ચુમાવી ખેસશે. આ ઉપરથી એક બોધ લેવાનો છે કે આંગ્રેજી છાત્રું ને હવેયાં ખીન-ગોરાઓની હસ્તે થયો કે આપે છે તેનો પણ ભરોસો આવા સંજોગોમાં ન થાય.

ખીણ રીતે પણ આ હડતાળ સફળ નીવડી છે. હડતાળ પોડવા પહેલાં

'નેશનલ કન્વેનશન'ની માંગણી મળી હતી. આ માંગણીથી દેશના ઘણા બાજના લોકો જાગૃત થયા. અચાનક દેશમાં અરેબર શાંતિ રચાવવા માટેનો ઉપાય 'નેશનલ કન્વેનશન' છે એમ ઘણાને લાગ્યું. નાટકમાં કે. એડગર કુક્સની નેતાગીરી નીચે નાટક કન્વેનશન બરાબ. આ નાટક કન્વેનશનને પણ 'નેશનલ કન્વેનશન'ની માંગણીને ટેકા આપ્યો. સાર પછી જુદી જુદી યુનિવર્સિટીઓ પણ 'નેશનલ કન્વેનશન'ની માંગણી કરવા લાગ્યા. જુદી જુદી યુનીવર્સિટીઓમાં વિદ્યાર્થીઓ આ સરકારની નીતિ સામે વિરોધ દાખવવા લાગ્યા. લીનરલ પાર્ટીએ પણ આ 'નેશનલ કન્વેનશન'ની માંગણીને ટેકા આપ્યો. કલડ કેમો પણ આ માંગણીને ટેકા આપ્યો. આમ હિંદીઓ, આફ્રિકનો, કલડો અને ગોરાઓમાં એક જાતની જાગૃતિ આવી. બધા 'નેશનલ કન્વેનશન'ની માંગણી કરવા લાગ્યા. આજ દેશમાં શાંતિ લાવવા માટેનો એક ઉપાય છે એમ સૌને લાગ્યું. અને એ એક મહાસત્ય છે!

આ 'નેશનલ કન્વેનશન'ની માંગણીને નકારવાથી સરકારે અરેબર આક્રમ વહેારી લીધી છે. યુનાઇટેડ આરબ રીપબ્લીકે દક્ષિણ આફ્રિકા સાથેના રાજદ્વારી સંબંધ તોડી નાખ્યાં. લાઇબેરીઓએ વેપારી સંબંધ તોડી નાખ્યાં. નાઇજીરીઓએ પણ વેપારી સંબંધ તોડી નાખ્યાં. આ તો કેવળ શરૂઆત છે. હજી તે કેટલા દેશ સંબંધ તોડી નાખશે!

આ ત્રણ દિવસની હડતાળ તોડવા માટે સરકારને ને અર્થ થયો તે દેશની કચળા આર્થિક પરિસ્થિતિના સમયે શું ચોગ્ય હતો? મી. નેલસન મન્ડેલા ના અહેવાલ મુજબ આ હડતાળ પૂરી

થઈ નથી. તે પછી હડતાળ ખીલ પગથિયા વખતે પણ શું સરકાર લોકર નો આશરો લેશે અને ખોટા અર્થ કરશે? ગોરાઓએ આ વિચારવાનું છે. આ ત્રણ દિવસની હડતાળ વખતે ગોરાઓને એમ હતું કે 'ખીનમરકી થશે, એ ને ધમકાઈ હતી તે હડતાળ પછી દુર થઈ છે. એ બહુ પછા પછા ગોરાઓના મનમાં હસાવવા માટે સરકાર જવાબદાર હતી. આમ ક્યાં સુધી સરકાર ગોરાઓને ખીન-ગોરાઓને બચ દેખાડતી રહેશે? કોઈ પણ કોમને બધ રાખવાનું કારણ નથી. બધને લીધે ખોટાં પગલા લેવાઈ છે, ઘણી વખત મુશ્કેલીમાં મૂકી પણ દે છે. એમ પણ કહેવામાં આવે છે કે ઘણાં હિંદીઓ બધને લીધે કુદાન બંધ કરી બેઠાં. એવું ને હોય તો એ ખોટું પગલું છે. આપણે હિંદીઓ હવે આ દેશનો એક ભાગ બની ગયા છે—અને આ દેશ આપણી માતૃભૂમિ છે. ન્યાં સુધી આપણે ખરાને સાચ આપી એ લાં સુધી આપણે વાળ વાંકો કરનાર કોઈ નથી. હવે અરૂં શું છે અને ખોટું શું છે એ તો બધા સમજી શકે છે. આ હાવાના પ્રથમ પાને 'નેશનલ કન્વેનશન' શું ચીલ છે એ જાણે થોડા વખત ઉપર સમજવી હતી. એ ઉપર વિચાર કરો—અને એ સમજો અને પછી અંતરાત્માને પ્રશ્ન પૂછો કે શું એ ખરા રસ્તો છે? તમે ને એ બરાબર સમજ્યા હશે તો તમારો અંતરાત્મા કદી નકારતમક જવાબ આપશે નહિ. એજ ખરા રસ્તો છે. એ સિવાય ખીલે રસ્તો ખીન-ગોરાઓ માટે નથી—એ સમજવું બરૂં છે. એ આપણે સમજીએ અને સાચ આપી એ તો આપણી મુશ્કેલી આપે આપ દુર થશે!

એ માણસોની ધરપકડ

જીવપૂર્વના ને આફ્રિકન નેશનલ કોંગ્રેસના માણસોની સીકેયોરીટી બાન્ધે જમા અહવાડિયાની આખરે ધરપકડ કરી છે. આ માણસો છે મી. લીનસન્ટ કુમારો અને મી. પેટ્રીક રેમ્પુ છે. તેઓ જોહાનીસબર્ગ પાસે સાઉથ-વેસ્ટર્ન-ટાઉનશીપમાં રહેતાં હતાં, લાં સીકેયોરીટી બાન્ધે પહોંચી હતી, અને પછી ધરપકડ કરી હતી.

“ઇન્ડિયન ઓપિનિયન”

શુક્રવાર તા. ૬ જુન, ૧૯૬૧.

“દુવાડસ યુનિવર્સલ મેન”

આ મેની ૭ તારીખે કવિવર રવિન્દ્રનાથ ટાગોરની જન્મ-શતાબ્દી ઉજવાય હતી. વિશ્વના જુદા જુદા ભાગોમાં વિવિધ રીતે આ શતાબ્દી ઉજવાય હતી. ઈંગ્લેન્ડ, સ્કોટલેન્ડ, સ્વીડન, બંધાન અને ચીનમાં આ કવિવરની શતાબ્દી પ્રસંગે વિવિધ ઉત્સવો ઉજવાયા હયાં. સ્વાભાવિક રીતે ભારતે પણ પોતાના વહાલસોયા, મહાન પુત્રના શતાબ્દી પ્રસંગે તેમને અંજલી અર્પી હતી. રાષ્ટ્રીય ભાવનામાં કવિવર ટાગોર ભારતની અંદર પૂ. ગાંધીજી પછી આવે આવે છે. લંડનની અંદર રોયલ એલબર્ટ હોલમાં આ ઉત્સવ વખતે ઘોલતાં ઘોડાં હેઇલશમે ટપી મેના દિવસે કહ્યું, “વિશ્વની અંદર ટાગોર જેવા વ્યક્તિ ભાગ્યેજી ભોવામાં આવે છે. પોતાનું સ્વરૂપ વ્યક્ત થાય તે પહેલાં જ આખા પયગંબર મૃત્યુ પામે છે. તેમની શ્રદ્ધા અને પ્રતિભા એ બતાવે છે કે એમની લીધંદ્રષ્ટિ સાથે બધા સંમત થાય છે અને એને લઇનેજ એમના હૃદયમાં જે છે તે તેઓ પ્રસારે છે.”

ન્યારે વિશ્વમાં કવિવર રવિન્દ્રનાથ અને તેમની પ્રતિભાને બધાં માન અર્પવા લાગ્યા, ત્યારે દક્ષિણ આફ્રિકાના હિંદીઓએ આ પ્રસંગ પ્રત્યે ધ્યાન પણ ન આપ્યું. આપણે દક્ષિણ આફ્રિકા-વાસીઓ છીએ એમાં બે મત નથી, પરંતુ તે છતાં ભારત સાથે સ્વીડનને જે સંબંધ છે તેનાથી વધુ સંબંધ આપણને ભારત અને તેના મહાન પુત્રો અને પુત્રીઓ સાથે છે. છતાં વક્રોક્તિ એ છે કે ન્યારે વિશ્વ સહીત સ્વીડન, કવિવર ટાગોર અને એમની પ્રતિ-ભાને અંજલી આપી ત્યારે અહિંના હિંદીઓ શાંત રહ્યા. ઘણી મુશ્કેલીઓ હોવા છતાં આપણી રોજની પ્રગતિ અટકી નથી. વેપારમાં આપણે પ્રગતિ કરી રહ્યાં છે, તેમજ ધંધાધારી પ્રગતિ પણ થઇ રહી છે, છતાં મહાન પુરુષોને માન આપવામાં આપણે પાછળ પડી જઈએ છીએ. આપણે પૂ. ગાંધીજી, એમનો આપણમાં માટે આ દેશમાં ઘણું કયું” અને વિશ્વમાં આપણને ઉચ્ચ સ્થાન અપાવ્યું તેમને વેગથી આજે ભૂલી જઈએ છીએ. કવિવર ટાગોર જેવા મહાન પુરુષ, જેમનો ભોટો કલાના ક્ષેત્રમાં વિશ્વની અંદર શોધ્યો જટે એમ નથી, તેવા મહાન પુરુષના અસ્તિત્વ વિશે આપણે કંઈજ નહોતા નથી.

આ આપણી ખામી દૂર થવી જોઇએ, અને એ ખામી દૂર કરવા માટે આપણે એક શુભ પગલાથી શરૂઆત કરવી જોઇએ. એ શુભ પગલું છે કવિવરના લખાણો લેવા કરવાનું! એશિયા પબ્લીશીંગ હાઉસ તરફથી “દુવાડસ યુનિવર્સલ મેન” નામનું પ્રકાશન બહાર પડ્યું છે. આ પુસ્તકની અંદર કવિવર ટાગોરના ઉત્તમ નિબંધોનો સમાવેશ છે. બહાર જનતા માટે આ પુસ્તકની સૂચવણી કરતાં અમે પ્રો. હુમાયુ કબીરની પ્રસ્તાવના જે એ પુસ્તક માં છે તે જણાવીએ: “વિશ્વની અંદર ઉર્મિકાવ્યના કવિ તરીકે કવિવર રવિન્દ્રનાથ ટાગોર સૌથી મહાન છે. દુઃખી વાર્તાકાર, નવલ કથાકાર, નાટ્યકાર અને સંગીતકાર તરીકે પણ તેઓ ખૂબ જ જાણીતા છે. છતાં ટાગોરે કેવળ ભારતનેજ નહિ પણ વિશ્વને, અર્થશાસ્ત્ર અને રાજકારણમાં જે ભોગ આપ્યો છે, તેનાથી ઘણા વચિત છે.” વિશ્વ સમક્ષ ટાગોરના વિચારો વ્હાંપવા માટે આ પુસ્તકનું પ્રકાશન થયું છે.

Towards Universal Man, published simultaneously in India the United Kingdom and the United States of America by Asia Publishing House, 447 Strand, London W. C. 2, on behalf of the Tagore Commemorative Volume Society New Delhi, in collaboration with the Ford Foundation, New York, on the occasion of the Centenary of the birth of the poet on May 7, 1961.

પ્રગતિનો આનંદ

(માતાજી)

તમે ન્યારે કોઈક વસ્તુ માટે પ્રયત્ન કરવા માગો છો ત્યારે એનો મહત્તો તમને તરત જ મળી આવે એમ તમને લાગતું હોય છે. હંમેશાં તમે એક બારે ઉતાવળમાં હો છો. તમારે એ બધું અને તેટલું જલદી પુરું કરી નાખવું હોય છે.

આનું કારણ એ હોય છે કે તમારા પ્રયત્નના મૂળમાં, પ્રગતિ કરવાની ક્રિયા માં જે એક આનંદ રહેલો હોય છે તે આનંદ હોતો નથી. આ આનંદ એ ક્રમશઃક્રમશઃ ઠીક ઠીક તમે તમારી સમક્ષ જે કાંઈ ધ્યેય રાખ્યું હશે, કામલા તરીકે તમારે પૃથ્વી ઉપર અતિમાનસ જીવનની સ્થાપના કરવી છે, તો એ ધ્યેય સિદ્ધ થઈ ગયા પછી પણ તમને એવો વિચાર જ આવશે કે, ‘કાળની સાક્ષીમાં આ તો માત્ર એક અવરથા છે. આના પછી વળી કોઈ પીછ વસ્તુ આવશે, એ પછી વળી કોઈ ત્રીજી આવશે, અને તે પછી વળી પીછ વળી ત્રીજી-આમ હંમેશાં, આમજ આનંદિત કાળ લગી બધું માથા જ કરવાનું છે.’ અને એ વસ્તુ તમને આનંદથી સખર બરી દે છે.

આથી ‘હવે’ તમને એ એવો વિચાર આવે કે, ચાલો હવે, કામ થઈ ગયું, આપણે જે જોઈતું હતું તે હવે સિદ્ધ થઈ ગયું છે. આવો, હવે તો નિરાંત બેસીશું અને જે આપણે કયું છે તેનો આનંદ માણતા રહીશું. આહ! આ તે કેટલી બધી નીરસ સ્થિતિ છે! તમને આવો વિચાર આવે કે તરત જ તમે છુટ્ટા બની જાઓ છો, તમારો વિકાસ અટકી જાય છે. શાષ્ટ વૈવન એટલે કે, આપણે એમ કહી શકીએ, સતત વૃદ્ધિ પામતા રહેવું, અનંત અનંત પ્રગતિ કરતાં જ રહેવું. આપણી સન્નિતઓમાં વૃદ્ધિ થતી રહે, આપણી શક્યતામાં વૃદ્ધિ થતી રહે, આપણા કર્મના ક્ષેત્રમાં વૃદ્ધિ થતી રહે, ચેતનાનું પ્રમાણ વધતું રહે, વિગતે વિગતમાં સિદ્ધિ થતી રહે.

માનવનું જીવન ક્રમે ક્રમે એક પછી એક અવસ્થાઓમાં પહોંચતું પહોંચતું આમજ વધે છે. તમે જેમ જેમ આમજ વધતા જાઓ છો તેમ તેમ અધિક વસ્તુઓ એક રૂપમાં જીવી શકો જાય છે અને તે નવું રૂપ ધારણ કરે છે.

હવે તમે ચડતા ચડતા ન્યારે સીડી ની ટોચે પહોંચી જાઓ છો ત્યારે કંઈકની ટૂંકી જ ત્યાંથી પછી નીચે ઉતરી આવો છો. પણ આ તો એક ઘણી કમનસીબ કહેવાય તેવી સ્થિતિ છે. જીવનમાં આ પ્રકારે બનવું ન જોઈએ. આ તો એક અશાભ ટેવ છે. કામલા તરીકે, તમે ન્યારે વૃદ્ધિ પામતા,

અટકી જાઓ ત્યારે પછી, જે સક્રિય તમારા શરીરને વૃદ્ધિ આપી રહી હતી તેને તમે એક પીછ સક્રિય રૂપે બદલી નાખી શકો છો અને એ નવી સક્રિય તમારા શરીરને તે વધુ ને વધુ બળ વાન બનાવી શકશે. એ તમારા શરીર ને એવું આરોગ્ય આપશે કે તેનામાં હવે વધુ ને વધુ સામનો કરવાની સક્તિ આવશે. તમે હવે શારીરિક તાલીમ લેવો તો તે તમારા શરીરને શારીરિક સોંદર્યનું એક ઉત્તમ દર્શન બનાવવાને માટે હશે. વળી સાથે સાથે તમે ચારિત્ર્યની, ચેતનાની, જ્ઞાનની, સક્રિય જ્ઞાની પુણ્યતા સાધવાનો પણ પ્રયત્ન કરતા રહેશો. અને આખરે તમને પદાર્થ માત્રમાં પ્રભુનો દિવ્ય સાક્ષાત્કાર પણ મળી આવશે અને એ સાક્ષાત્કાર માં તમને જન્મનું જે જે અદ્ભુત શુભ અને સત્ત્વ તત્ત્વ છે તે પ્રાપ્ત થશે તેમ જ એ સાક્ષાત્કારનું પુણ્ય પ્રેમમય સ્વરૂપ પણ તમને પ્રત્યક્ષ થશે.

અને તમે ન્યારે જન્મતની વતંમાન સ્થિતિમાં જે જે કાંઈ સિદ્ધ થઈ શકે તેમ છે તેની સિદ્ધિના શિખરે પહોંચી જશો ત્યારે પછી તમે વિશ્વની એક વધુ મહાન સક્રિય નીચે ઘડી આવશો અને આ જન્મને તમે એ નવી સક્રિય ના સ્વરૂપમાં પથવી દેશો.

પરંતુ આ વસ્તુ આજણ સુ ભોળાને માટે નથી. જેમને પ્રગતિ માટે પ્રેમ છે તેમને માટે આ છે.

સામ્યવાદી નેતાને

લાલ લાલ ચા

જીનવા :

ચીનના વિદેશ પ્રધાન માર્શલ ચેન ચી ને કયા પ્રકારની આ ધરતી એવા નાણુક પ્રશ્નનો ખીટીસ વિરોધમાંથી ઘોડાં હોમને ઉત્ક્ર આપ્યો હતો.

લોડાં હોમને બપોરે માર્શલ ચેન ચી ને ચા-પાણીનું આમંત્રણ આપ્યું હતું, પરંતુ તેમની સમક્ષ પ્રજા ખડો થયો કે માર્શલને કંઈ ચા પીવડાવવી? ચીની લોડો પસંદ કરે છે તે લીલી ચા કે ખીટનમાં પક્ષંદગી પામેલી ભારતીય કાળી ચા!

થોડી મુંઝવણ બાદ વિદેશ મંત્રીએ ડાઈલોગની લાલ ચા માર્શલ ચેન ચી ને ધરવાનું નકકી ક્યું કારણ કે તે ભારતની ધરતી માં પેલા થતી હોવા છતાં ચીની ટેસ્ટની બરોબરી કરે છે.

સંસ્થા પરિચય

છેલ્લા ૨૪ વર્ષથી હીંદુ ડોલ ઈટીયર ઠાર દારિસલામતી પ્રબલી અનેક ક્ષેત્રોમાં સેવા કરતી આવી છે. ઠારે પ્રવૃત્તિઓ ઉભી કરી છે, સંચાલિત કરી છે અને રિપર કરી છે. શ્રી ડી. બી. રોઠ હીંદુ પબ્લીક લાઇબ્રેરી આલ ૨૨ વર્ષથી તે ચલાવે છે. ૧૯૫૫ના છુન માસમાં ઠારના યુવાનોને બાળ-શિક્ષણના ક્ષેત્રે સેવા કરવાની તમના ભગી. દારિસલામને આંખણે શિશુકંબ ના મંડાણ ચખા.

કુંબ સ્વચ્છતામર્મ ૮૦ થી ૮૫ બાળકો થી ચયું. આને કુંબમાં ૨૮૫ બાળકો છે, ૧૪ ગુન્છો અને ૩૫ નેટલા કામકેરો છે.

૧૯૫૬માં એક પ્રદર્શન યોજાયું હતું. બાળકોએ પનાવેલી કળાકૃતિઓ તેમાં મુકી હતી. કુંબની પ્રવૃત્તિનો ૫૯ વધારે વિચાળ થતો ચવેા. કુંબના રવિવારી કામકેમને વાર્ષીકાત્સવની વિવિધ હરીકાષ્ટોએ ઉપરાંત સાડાપાંચ વર્ષમાં કુંબના બાળકોએ "રંગ વધાષ્ટ", "વસંત રાણી" અને "મીરા/રાંતી" "બનમ બનમકી"ના નાટ્યપ્રયોગો કમી છે 'વધંતરાણી' એ તો રોડેશીઆ અને ન્માસલેન્ડનો પ્રવાસ ખેડ્યો છે.

કુંબ દર વરસે બે વાર્ષીકમેલને યોજે છે. કામકેરોને તાલીમ આપવા અને બ્યવસ્થા ને સંચયાના સિદ્ધાંતો નકકી કરવા, આલ સુધીમાં ચાર શિબિરો યોજના છે. વર્ષમાં બેવાર કુંબના તમામ બાળકોને પ્રવાસે લઈ જવામાં આવે છે.

કુંબમાં દર રવિવારે ખૌદિક વગી ચાલે છે, રમતમમત અપ્પાકારને બાલ-સલા એ કુંબના રવિવારી કામકેમના મુખ્ય અંગો છે. કુંબમાં નિખમિત રીતે સંગીત વગી ચાલે છે. રામ અને તાલના સામાન્ય ખ્યાલ ઉપરાંત વૃત્તની પશુ સાધારણ તાલીમ અહીં અપાય છે. તમા જોમરટમાં પૂ. આ. બાળશિક્ષણ સંબેલન ઠારના આંખણે

જગતના ઉદ્ધારને એક જ માર્ગ સર્વોદય છે: જયપ્રકાશ

જયપુર: સુવેદ્યવાદી શ્રી જયપ્રકાશ નારાયણે અને જ્યુઓ હતું કે આને વિષ્ણુ સમક્ષ બેજ વિદ્યેયો છે. સંપુષ્ટ વિનાશ અથવા માનવ સમાજનો પુર્ણ વિકાસ.

એક ભરેર સમાને સંબોધતાં તેમણે કહ્યું હતું કે ઠાષ્ટ પશુ જ્યાએ યુદ્ધ ચરો તો એની અસર સમગ્ર વિષ્ણુ પર ચરો અને પછી પુષ્ટ વિનાશને ટાળવાનું અચકમ ખનરો. આ સંજોગમાં વિષ્ણુ સમક્ષ આને "સવેદ્ય"જ એક માત્ર ઉપાય છે.

શ્રી જયપ્રકાશે વધુમાં કહ્યું હતું કે ઠેચિસનું વિસર્જન મહું નેધએ અને તેની જ્યાએ લોકસેવા સંધની રચાપ ના ચવી જોષએ એવી માધીજની છુપ્ય ધુન્ધા હતી. માધીજ પોતાના વિચારો નો અમલ કરી શકે તે પહેલાંજ તેમણે આ જનતમાંથી વિદાય લીધી એ આ-પશુ કમનસીબી છે.

ને કે આઆર્થ વિનોષા કાવે જ લાખ ભોડકસેવકો મેળતી શક્યા નથી પશુ તેમની પાસે જ હબર કામકેરો છે. આને વિષ્ણુના પાયાના મૂલ્યોમાં ફેરફાર કરવાની જરૂર છે. આજનો સમાજ સત્તા અને માલિકીના મુશ્યેની આસપાસ ભ્રમણા કરે છે અને આ મૂલ્યોજ એમની આસપાસ વર્ષણુ ઉશું કરે છે.

એવી રીતે મીઠાનો સત્યામહ સ્વાતંત્ર્ય લડતનું પ્રતિક છે તેવીજ રીતે જૂદાન

યોજાયું અને પુર્ણ સક્ષળતાપુર્વક પુરૂં ચયું હતું.

પ્રવૃત્તિની વિચાળતા વધતી અધ અને ચોખ જ્યાને અભાવે ઝાટ આપરો એવી ધારતી લાગેલી ત્યાં શ્રી માધવજ વિશ્રામ તરફથી રૂ. ૩૫,૦૦૦ની હિલાર સખાવત મળી અને કુંબના મકાનને પાયો નાખવાની વિધી ચઈ પશુ અધ છે.

એ સર્વોદય સમાજની રચાપનાનું પ્રતિક છે. જૂદાન સત્તા અને માલિકીના મૂળમાં જ કાપી નાંખે છે. છેલ્લા દસ વર્ષમાં સુવેદ્ય ચળવળના ને પરિણામ આળ્યા તે ઉત્સાહભરજ છે. ૫૫ લાખ એકર જમીન તથા પાંચ હબર ગામડાં જૂદાન તરીકે આપવામાં આળ્યા છે. આવી રીતે ભારતમાં ખેતીમય સમાજવાદનો પાયો નંખાયો છે.

મ્યુની. કેન્ટીનોનો ઘોષકોટ ?

મોખ્યાસા: મોખ્યાસા આફ્રિકન ટ્રેડસ' એસોસી-એશન માટાએ મ્યુનીસીપલ કેન્ટીનોનો તથા આરખ ડુકનોનો ઘોષ-કોટ કરવાની યોજના કરી આ અંગે અને ઠોનોનોકા સોાયલ સેન્ટરમાં એક મીટીંગ ભરવાનું માટાએ ઠરાવી તે માટાના ડેન્ટીપીસો પશુ વહેંચમા હતાં અને તે મુખ્ય આફ્રિકનો મીટીંગમાં હાબર રહેવા ત્યાં બેમા ચવા લાગ્યા તે અગાજ પોલીસ ત્યાં પહેંચી હતી અને હોલમાં આ મીટીંગ ભર-વાની મનાષ કરી મીટીંગ ભરવા દીધી નહિ એટલે આફ્રિકનો લાંથી લોદાજુ રોડ પર ઠેનીયા એન્ટીનીપરોજ વર્કસ' યુનીયનની જગોના મેદાનમાં ચવા અને ત્યાં મીટીંગ ભરી.

મીટીંગ ભરવાની મનાષ

માટાની આ મીટીંગમાં હાબર રહેલા કામદારો બેમા ચવા લાગ્યા ત્યારે તેમને માટાના પ્રેસીડન્ટ મી. મુડેન્યુએ જ્યુઓનું કે મ્યુની. કાઉસીવે આપણને આ હોલ મીટીંગ ભરવા ચારે આપવા ના પાડી છે સોસ્લલ વેલફેર જોશીસર મી. ડેરીસને મને આ વાનના ઠેકામાં એક કામળ પશુ હખી મોકલ્યો હતો ને મને મીટીંગ

ભરવાની જાહેરાત ચખા બાદ મળ્યો હતો.

આ પત્રમાં જણાવવામાં આવ્યું હતું કે, મ્યુની. કેન્ટીનોનો ઘોષકોટ કરવાની આ મીટીંગમાં અહીં ચવી કરીને મોખ્યાસા મ્યુનીસીપલ-કાઉસીલ માટે નકકાગી મુશ્યેલીજ ઉભી કરવાનો તમારો ઠરાવો હોષને આ હોલમાં તમને પબ્લીક મીટીંગ ભરવાની સમવડ આપી શું નહિ.

ઘોષકોટનો ઠરાવ

આ રીને મીટીંગ ભરવા હેવામાં આવી નહિ અને માટાના માણસોને ખીજ જ્યાએ મીટીંગ ભરવી પડી. ત્યાં બાધણુ કરતાં માટાના પ્રમુખે જ્યુઓનું હતું કે મોખ્યાસા મ્યુની. કાઉસીલને હું જ્યુઓનું હું કે આવી રીતે હવે અમને ચુરસે કરવાની રમત આટલેથી જ અટકાવો.

આ મીટીંગમાં કેટલાંક રોય ઠરાવ-વતાં બાધણુ ચખા બાદ સવનુમતે ઠરાવ થયો હતો કે મ્યુનીસીપલ કેન્ટી નો અને આરખ ડેટીવેનો આ છુનથી બદલકાર કરવો.

માટાના પ્રેસીડન્ટ જ્યુઓવે છે કે આમાં અમને ટ્રેડ અને પોલીટીકલ યુનીયનોનો તથા આફ્રિકનોની મોટી બદ્ધમતીનો ઠેકો છે.

મોખ્યાસા ગોટી કામદારો ફેરી હકતાળ પાકરો ?

મોખ્યાસા ઠેક વર્કસ' યુનીયન ગોટી કામદાર સંધના મંચી મી. અકુચુ તરફથી જણાવવામાં આવે છે કે કામ-દારોના પત્રામર્મમાં માસીક ૭૨ શીલોંગ નો જે વધારો મામવામાં આવ્યો હતો તથા અન્ય ને મામણુઓ મુકવામાં આવી હતી તે પરવે સમાધાન કરવા માટે બે અઠવાડીયાથી ને પ્રયાસો ચાલતા હતા તે નિષ્ફળ ચખા છતાં સમાધાન કરવા યુનીયને લેખર કમીસરને તથા પોટ' એગેગોયસ' એસોસી-એશનને હણુ બે અઠવાડીયાની મુલત આપી છે. તે દરમીયાન બે સમાધાન નહિ ચાય તો યુનીયન હવતળ પકાવશે.

ન્યુ ઇન્ડિયા એશયોરન્સ કુ. લીમીટેડ

ઇન્ડીયાની મુખ્ય કંપની

અને વહીવટ હરીએ ડાએ:—

આમ, દરીયાઇ, અવસ્થાંતર, મોટર, માલ, ચોરી, ઘર કુટુંબ, ઘર માલીકી (સાથે) અકસ્માત વિ.

સાઉથ આફ્રિકાની અંદર મુખ્ય અમલદારો

બાલભાઈ રૂસ્તમજ એન્ડ સન,

૧૪૦ કવીન સ્ટ્રીટ, હરખન.

કોન: હરખન ૨૫૮૪૫, ૨૮૫૧૩, ૨૯૮૪૪.

તમને ખબર છે

કે ન્યુ ઇન્ડિયા, ઇન્ડિયાની સૌથી મોટી વીમા કંપની છે. કે ન્યુ ઇન્ડિયા તી શાખાઓ ૪૫ દેશોમાં છે. કે ન્યુ ઇન્ડિયાની ૬૫ શાખાઓ કેવળ હોંઈમાં જ છે. કે ન્યુ ઇન્ડિયા: આમ, દરીયાઇ અને અકસ્માત ઉપર ૬૦,૦૦,૦૦૦ પાઉંડ પ્રાંમીયમ ભેગી કરે છે.

સહિસલામતી અને તાત્કાલિક સેવા માટે

ન્યુ ઇન્ડિયા

સાથે વીમા ઉતારવો.

દીનદલિતો અને પીડિતો માટે જેમણે અનેકવાર કારાવાસ વેઠ્યો એવા સત્ય અને અહિંસાના સિદ્ધાંતોના અનુરાગી.

જાપાનના ગાંધી : કાગાવા

લેખક : શ્રી દાસબહાદુર વાઈવાલા

ઈ. સ. ૧૯૪૬ની એક વહેલી સવારે એક ઉમરે પહોંચેલા ઈંગ્લેન્ડ આઠમી જાપાનના શાહી મહાલના પગથિયાં ચપળતાથી ચઢી રહ્યો હતો. તેનો પોષાક સાન વિચિત્ર હતો. તેણે પહેલો પામળમે પહેર્યો હતો. અને તે ઉપર કોકનો ઉછીનો આપ્યો હોય તેવો ખોખ નેવો કાટ નાખ્યો હતો. જાપાનના શહેનશાહ તેને અધી કલાક ઉપરેય માટે બોલાવ્યો હતો.

શહેનશાહ અને સંત

તેની પ્રેમમય વાણી દિશમાંથી નીકળતી હતી. હૃદયમાંથી નીકળતી સચોટ વાણીની એવી તો અસર શહેનશાહ ઉપર થયું કે દોઢ કલાક થયો તો પશુ મુગ્ધ રીતે શહેનશાહ તે સાંભળતો જ રહ્યો. ઉત્તા ઉત્તા ધ્રુવ ખિસ્તના એ અનુયાયીને પ્રભુપ્રેમ સંપાદન કરવાનો નીચેનો રાહ શહેનશાહને બતાવ્યો.

“તમારામાંથી જે મહાન યરો તે સૌના સેવક દરો” એ બાધબલના વચનો : અનુસાર શહેનશાહની સર્વોપરિતા પ્રભાના હૃદયમાં છે. પારકાની સેવા દારા જ આજુસ કે દેશ પ્રભુમય બની શકે છે.

અહિંસાના ઉપાસક કાગાવા

શહેનશાહને પ્રભુમય જીવનનો રાહ બતાવનાર ઈ વ્યોત્ક્રમ પ્રુગ જાપાનનો અધી અને મહાન સંત “ટોયા હિદ્દા કાગાવા”. જીવનમરે ઠશુખિસ્તના પ્રેમ ના રસ્તાનું અનુસરણ કરવામાં તેણે પારકા માટે કૃતદેહી યાતનાઓ વેઠી હતી ! જાપાનના પીડિત, દલિત, ત્યજત અને અરીબ-સૌની સેવા પાછળ પોતાનું જીવન ન્યોહાવર ક્યું હતું. ઉદા યાલીસ વર્ષથી સેવાના એ કંટકમય પથે ચાલતાં તેણે શહેનશાહ અને તેની સરકારનો કટલા ય વખત બોધ વહોર્યો હતો. અને જેલના દાર કંઈક વખત તેને અંદર લઈને બીડાયાં અને કંઈક વખત ઉઘડાયાં હતાં. શાંતિ અને અહિંસાને માર્ગે પીડિતોને ઉદાર કરતાં કરતાં તે જાપાનની સહકારી પ્રવૃત્તિને પિતા બન્યો હતો. વધુમાં મજદુર અંધનો આલ રખાપક તેમ જ જાપાનની ખેત સુધાર પ્રવૃત્તિને આલ પ્રજોતા હતો. આ બધી પ્રવૃત્તિઓએ જાપાનના સામાજિક પરિવર્તનમાં મજબૂત નો ફાળો આપ્યો છે. અને એ રીતે હરેક જાપાની પ્રેમમૃતિ કાગવાના જીવનથી પરિમિત છે.

કાગાવાનું આજીવન

કાગાવા એક શ્રીમંત વેપારીની

રખાતનો પુત્ર હતો. અને તેમાં વળી તેના પિતાએ તેને ઉછેર માટે પોતાની અણુમાનીતી પત્ની અને તેની છંટેડાચેલી માતાને સોંપ્યો. પરિણામે બાળપણમાં કાગાવાએ પ્રેમ, સ્નેહ કામળતા કે લાડ કશાનો અનુભવ કર્યો નહોતો. પેલી બનને છંટેડાચેલી અપમાનિત સ્ત્રીને વારા ફરતી કાગાવાને મારી તેના પિતા તરફનો રોષ પ્રગટ કરતી. કાગાવા બપોરે નિશાળે ગયો ત્યારે જ તેને પ્રેમ નેવો ચીબ્લો અનુભવ થયો. તેના બે અભેરિકન ત્રિશનરી શિક્ષિકાએ આ એકાકી બાળકને પોતાના કુટુંબ માં રચાન આપી તેને દુશાળે સ્નેહ ચખાડ્યો.

તત્વજ્ઞાનના અલ્યાસી કાગાવા

તેણે તરફથી કાગવાને અદ્ભુત અનેતાપૂ જ્ઞાન મળ્યું. દુનિયામાં સર્વ મનુષ્યો પ્રેમમય પ્રભુના બાળકો છે. અને પ્રેમ દારા તેમને બલા રસ્તા તરફ દેરી શકાય છે. ઉપરેયો બાળક... કાગાવામાં અનાય, તરછોડાયેલા અને દલિતને માટે પોતાની સર્વશક્તિ ખર્ચવા ની પ્રેરણા બન્યી, કાગાવા ખિસ્તની ધર્મશાસ્ત્રોના એવા ઉડા અભ્યાસમાં લાગ્યો કે એને ક્ષયનું જીવલેણ દર્દ લાગુ પડ્યું. દરિયા કિનારે જીવનના છેલ્લા શ્વાસ ખેંચવાના છે એ અણુચીએ તે એક નવલકથા લખવામાં મશગુલ બન્યો. પશુ એ કથા લખતાં લખતાં જીવવાની એક પ્રબળ ઇચ્છા તેનામાં બન્યી અને રોગને મહાત કરી તે કાગે શહેરમાં પાછો ફર્યો. વળી પાછો કાગે લાગવા નો વિચાર કરવા.

ગરીબોના જીવનનો અલ્યાસ

કાગાવા એક શ્રીમંતનો દીકરો હોવા

છતાં અને મળેલા ધર્મજ્ઞાનના અને હૃદયના ઉડાણના અવાજે અરીબોના જીવનના અભ્યાસ કરવાની પ્રેરણા જમાવી. પ્રભુ ખિસ્તે આપેલ પ્રેમ અને કશ્ચાના સદેશાની કસોટી, કાગે શહેરના ગલીય વિસ્તારોમાં કરવાનો તેણે મનસૂબો કર્યો. કાગેમાં અંધાતી સાંકડી એવી આ ગલીઓમાં ૧૨૦૦૦ જેટલા માનવીઓ મંદા કુપડામાં સખડતાં હતાં, એ સૌ ગરીબ મેદાર, જુમારી અને બિખારી, ચોર અને પેટના ખાડા માટે અપમાનિત જીવન યુગ્મરતા હતા. ઇ. સ. ૧૯૦૯ના ડીસેમ્બરની રપમી તારીખે શાંતે... કાગાવા પોતાનો થોડો સામાન લઈ ઉપડ્યો. પેલા ગલીય વિસ્તારની એક ૬ ફુટx૬ની નાની ઝોરડીમાં પડાવ નાંખ્યો અને આજુબાજુના સૌની પ્રેમથી સેવા કરવાની શરૂઆત કરી.

સેવાની શરૂઆતના અનુભવ

શરૂ થઈતાં તે તેના પડોશીઓ

તેના પર શંકાની નજરે એવા લાગ્યા

પશુ જેમ જેમ તેમને સમજાવું થયું કે તે તે માત્ર તેમની નિઃસ્વાર્થ ભાવે સેવા કરવા આગ્યો છે ત્યારે તે તે સૌ માંદા અને નિર્બંધ, માંડા અને યુંડા તેની ઝોરડીમાં આવી પડાવ નાંખવા લાગ્યા, તેની સાગપાંચ ડોલરની શિખરદિત આ લોકો ચટણીની પેટે ઉડાવી બજા લાગ્યા ભારે તેમને માટે તેણે મહિને પાંચ ડોલરના પગારથી કુમાડિયા વાળવાનું કામ શરૂ કર્યું. મિત્રો ને સુલાકાતીઓ તેને મૂખું કહેતા બ્યારે તે જવાબ આપતો : ‘હા, હું પ્રભુ ખિસ્તનો ચૂંચો સેવક છું.

કળીસુગના દાની હરિશ્ચંદ્ર

કેટલાક નીચ બીખારીઓએ તે

તેની ઉદારતાને ગેરલાભ ઉઠાવવા માંડ્યો. એકે તેનું પાટલુન માંગ્યું તે બીજાએ તેનો કાટ, તો ત્રીજાએ બાધ-બલનું વચન ટાંચી તેનું ખખીસ માંગ્યું. કાગાવા પાસે કશું વચ ન રહ્યું. ભારે તેની એક પરિવર્તન પાયેલી સેવાબાવી શિખાએ તેને પોતાનો ડબલો પહેરવા આપ્યો. એ પહેરેને કાગવા કાગે ગયો. ભારે ચેરીના નાનામોટા બાળકો એ દસી નાખ્યો, આ સમય પર કેટલાક યુંડાઓએ તેની પાસે પેસાની માંગણી કરી. તે માંગણી પૂરી ન થતાં તેને ખૂબ માર માયો અને તેના આગલા દાંત તોડી નાખ્યા, પશુ કાગવાએ તેમના પર કોષ કર્યો નહિ કે કહી કાઠના પર હાથ ઉપાડ્યો નહિ. તેમ પોલીસમાં ફરીયાદ નેધાવી નહિ. પ્રેમસુતિ આપુ જેવું જીવન કાગાવા ધીરે ધીરે અધીજ જેવું જીવન બનાવતા ગયા. તેમના હૃદયમાં એક દહિ હતી કે આ સૌ પાછળી જીવન જીવતા માનવીમાં પશુ પ્રજ્ઞો વાસ છે. પ્રેમની અસર પહોંચતાં સુધરશે એવી ‘અખુટ’ શ્રદ્ધા તેમના હૃદયમાં રહેતી હતી. બન્યું પશુ જેવું જ ...ધીરે ધીરે એ લતાના સૌ પર ખેના વર્તનની એવી જાલુજ અસર પહોંચી કે સૌ પોત પોતાના બાળકો તેની શાળામાં બજુબા મેહલવા માંડ્યા તેમના જીવનના પ્રશ્નો તેની આજળ રજુ કરવા માંડ્યા અને એકબીજાને મદદ કરવા તેની સલાહ અનુસાર કરવા લાગ્યા. એની ૪૬ ચોરસ ફુટ ની એ ઝોરડીમાં જેટલા માણસો એકઠાં થતાં કે કાગાવાને રાત્રે સુવાની બજા પશુ જડતી નહિ. અને તેની ઝોરડી ખૂબ સાંકડી પડવા લાગી.

આખરે પ્રભુએ સાચું ભેયું

એવામાં એક દિવસ કાગવાની ગેર-લાભરીમાં તેનું કામ એવા એક પ્રકાશક તેની ઝોરડીએ કુટલવચ થઈ આવી પહોંચ્યો. ઝોરડીમાં ફેંદા ફેંદા, કાગળની ચખરખીઓ પર લાગેલી કાગવાની નવલકથા ‘શરુને પેલે પાર’ તેના હાથમાં આવી.

કાગાવા પાછો ફર્યો ભારે તેના હાથ માં પેલા પુસ્તકના (છપાયા પહેલાં) પુસ્તકારની રકમનો ચેક આગ્યો તેમાંથી તેણે પોતાની ઝોરડીની બેડે બીજી ઝોરડી ઉભી કરી તેના ઉપયોગ દવા-ખાના અને ઇસ્પીતાલ તરીકે કરવા લાગ્યો. કાગાવાનું પહેલું પુસ્તક લોકો માં એટલું પ્રચાર પામ્યું કે પ્રથમવૃત્તિ થોડાજ દિવસમાં ખલાસ થઈ ગયું.

વાંચો ! જરૂર વાંચો ! લાભ જ થશે !

શોધકનું મદદ, લેઈવું મળશે, પગલો ટળશે.

ઉમારે ત્યાં નીચેની બધીજ વસ્તુઓ મળે છે.

સ્ત્રીઓ માટે : વેણીઓ, સુંદર સ્પન્ડ અને બીજા અનેક ભતની વળરો, રીબનો પશુ મળશે. ગરમ લુલના નરરીસીક, પુલોવર, કારડીગન, સીંગલેટ, ચડડી, સોલર વિ.

બાળકો માટે : નાચલના બલ્યાં, ટોપી, બ્લાઉઝ, શોલ, સીંગલેટ, ચડડી, સોલર, નેપથીન્સ, લુલનેકેપ, પેડીમેક, નાઈટીસ, બીબ્બ, ફેઈસ ક્લોથ, બાય સ્પન્ડ વિ.

ટોલ પલરરીક ફલાવર્સ, સ્પન્ડના કશીકાં, તકીયા, ચાલી, વિ. વેપાર માટે ચાંદી જેવા ચળકતાં સ્ટેનલેસ સ્ટીલના વાસણો, ઈન્વેન્ટરો. વિલંબ શા માટે ! સાચે માલ વેચાઈ જતાં શી વાર !!

હમણાંજ ચાલોને : માખરો હેટર્સ (પ્રા) લી.

(બીખાલાઈ માસ્તર ઝેન્ડ સન્સ)

ફોન : ૮૩૫૭૯૯૧ — પહેલે મળે, — પો. ઓ. ૫૨૫૭.

માસ્તર ઝેનશન્સ — ૪૩ વેસ્ટ સ્ટ્રીટ, — જોહાનીસબર્ગ

આ વિમતની કામાવાને ન્યારે ખખર પડી. ન્યારે તેની આખોમાં આંસુ ઢતા ...તે એટલું જ બોલી શક્યા : 'આખરે પ્રશ્નને સારે નેહું ખરું.'

સાહિત્યપ્રેમી કામાવા

પોતાના દુઃખીબનોને વધુ રાહત આપવા, માનવતાના સિદ્ધાંતોના પ્રચારાર્થે કામાવાએ નેરપૂર્વક લખવા માંડ્યું. રાત્રે ન્યારે તેની આંસુમાં સૌ કાંઈ આરામથી નિદ્રા લેતા હોય ત્યારે સાહિત્યપ્રેમી કામાવા પધાંધી વાળી લખવાની શરૂઆત કરતા હતા. એની કલમ અવિરત રીતે વહેતી હતી. રાત્રી એ એની કલમ ચાલુ થતી. સવારે પંખોએના કિલકિલાટ સાંભળતા એની કલમ બંધ થતી હતી. અને એજ રીતે દરરોજ લખવા બેસતા હોવાથી થોડાજ સમયમાં સૌ એપાઈ લખી શકી. આજે કામાવાને આ પુસ્તકોના : પુસ્તકોમાંથી દર વરસે એકી લાખ રૂપિયા મળે છે. છતાં એ સૌનો ઉપયોગ એ પોતાના પીડિતજનો માટે જ કરે છે. ન્યારે તેની પાસે તો કશુંજ રહેતું નથી. તે પોતે તો સાદાજ ભોગવે છે.

કામાવાના લખાણોની એવી તો સરસ અસર થઈ કે ઇ. સ. ૧૯૨૪માં જાપાનની સરકારે જાપાનના કુખ્ય શહેરોમાંથી અંદાજીયા નાણું કરવા નો ધારો પસાર કર્યો અને પછી જાપાન મજ્જરોના સંધ રચાવવાના તેમના હક્કની લડત પાછળ મંડ્યો.

રાજકીય ક્ષેત્રમાં કામાવાનું સ્થાન

જાપાનમાં મંડ્યુનના મંડાણ થયા હતા અને મજ્જરોનું ચુસણ કરી સુદી-દારો માલેતુભર બનતા હતા. કામાવા એ સૌને સંભળાવી દીધું કે : 'મજ્જરો પછુ માણસો છે બન્યાં ચીને નહિ. તેમને પછુ પોતાનું સંગઠન સાધવાનો જનમળત હકક છે... જેમ લોકમાન્ય તિલકે કહેતા કે : 'રશાજ માટે જનમ-સિદ્ધ હકક છે' તેજ રીતે કામાવાએ પોતાની રજ્જુઆત સરકાર સમક્ષ રજ્જુ કરી પછુ જાપાનની સરકારે માન્યું નહિ. કામાવા અહિંસક અને શાંતિના માર્ગે મજ્જરોના હકકો રચાવિત કરવા માંડતા હતા. આ તો ૧૯૨૧માં કામાવા ના બંદર પર કામ કરતા હબરો કામાવાને હકકોળ પર હત્યા. તેમણે કામાવાને તેમની નેતાગીરી લેવા આ-હવાહન કર્યું અને કામાવા લાચાર

જનનો તેણે મજ્જરોના સંધ રચાવે એટલે પોલીસોએ તેને ઘેરો, મારો અને નેહમાં ધસડી મયા. તેની ગેર-દાજરીમાં કામાવાદીઓએ મજ્જરોને બરમાળ્યા. તેમણે એવું સમજાવ્યું કે કામાવા શાંતિમય માર્ગની વાત કરે છે. પછુ તે કુટી અચેલો માણસ છે. તેમણે આ બંદરોના કુખ્ય ધોરી માર્ગે પહોંચી પહોંચી જઈ તેને તોડી નાંખવાની ચોજના ધરી શકી.

તેર દિવસ પછી નેહ બહાર નીકળતા કામાવાએ નેહું કે હકકો પરના હક્કોની તૈયારી થઈ જઈ છે ને કાંઈ માને તેમ નથી. ખીજે દિવસે સવારે તો પાંચમ હબર માણસોનું ગરુડુર બનેલું એક વિરાટ જનસમુદાય ધરાવતું ટોણું, હાથમાં ઇટા ને લાકડીઓ, કુકાડીઓ, ચણેલા લાકડા તરફ ધરી રહ્યું હતું. હકકો પર કાંઈ પહેરોગીર નહોતો. બધા રકુચકર થઈ અચેલા પછુ હકકો તરફ જતાં એક સાંકડા પુલ પર એક ડીગણે આદમી શાંતિથી ઉભો ઉભો બે હાથ જોડી પ્રાર્થના કરી રહ્યો હતો. ઘસમસતું ટોણું એ સાંકડા પુલના નાકા પર આવી અચાનક અટકી ગયું. પુલને નાંધે ઉભેલા માણસ કશું બોલ્યાં નહિ પછુ તેનો પ્રભાવ સૌ પર એટલો પડ્યો કે બધા શરમાઈ મયા. અને એકે એક... ધીમે ધીમે વિખેરાઈ મયા. એ હતો પ્રેમમતિ કામાવાનો અહિંસક વિનય; અને એ વિનયની અસર સરકાર પર પછુ એટલીજ પડી કે મજ્જુર સંધ પ્રતિબંધક કાયદો પાછો ખેંચી લીધો.

ખેતી સુધારનો આદ્ય સ્થાપક

આજે જાપાનની ખેતી ધણી દેશોમાં વખણાય છે. પછુ એનો આદ્ય સ્થાપક કામાવા હતો એ વિમતથી ધણી અજાણ્ય હશે. મજ્જુર માટેની લડતમાં સફળતા મળ્યા પછી કામાવાએ ખેતી સુધારની લડત ઉપાડી અને ખેડૂતોની મંડળીઓ ઉભી કરી. ઇ. સ. ૧૯૩૫ સુધીમાં તો જાપાનના ૫૫ લાખ ખેડૂતો કામાવા ની આ સહકારી મંડળીઓના સમાસદ બની મયા. અને દાકતરી સારવારથી માંડી પાકના વિમા સુધીની બધી બાબતોમાં સ્વાવલંબી બની મયા. વધુમાં જેમ અને તેમ પાક વધુ ઉતરે એ માટેના વૈજ્ઞાનિક પ્રયોગો દ્વારા આખા

દેશની ખેતીના ઉત્પાદનોને માહિતી આપવામાં આવી. આજ જાપાનની આજની ખેતસુધારના આદ્ય સ્થાપક 'કામાવા' મણ્યા છે.

કામાવાનું કૌમળ્ય ક્ષદ્ય

ઇ. સ. ૧૯૩૧માં જાપાનની લરકરી સરકારે ચીન પર હુમલો કર્યો ત્યારે કામાવાએ તેનો કુખ્ય વિરોધ કર્યો. પોતાના અને પોતાના દેશ વતી પ્રાચિત રૂપે ચાંમદાઇના એક ખંડિયેર દેવધરમાં જઈ તેણે આંખમાં આંસુ સાથે પ્રાર્થના કરી અને પોતાના દેશ બાંધવોએ કરેલા ગુનાઓ માટે મારી માંગી. તેની આ શાંતિવિષયક અને યુદ્ધ વિરોધી નીતિને કારણે જાપાનની લરકરી સરકાર સાથે તે વારંવાર અધકામણમાં આવ્યો અને અનેકવાર નેહમાં મયો.

દુઃખીઓનો દીનાનાથ

ખીલું વિશ્વયુદ્ધ પુરું થયું ત્યારે તો જાપાનના લોકોની દયા બરતર હતી. યુદ્ધ સમય દરમ્યાન તો તે દિગ્મુદ અને

હતાય થયેલો હતો. પછુ તે પછી નિરાશિતો માટે હાવણીઓ ખોલી આનાથો માટે અનાથાશ્રમ ખોલા, માનવતાના સંદેશ દુઃખી કુનીયાને પહોંચાડવા અને ધવાયેલા જનમ હલ્યો ને આશ્વાસન આપવા તે કામે લાગી મયા.

૧૯૫૧માં આંખે મોતીયો હત્યો છતાં પછુ તેનો આત્મા પ્રકુલ છે; તેનું મગજ ભાતભાતના માનવ સુધારના વિચારો અને ચોજનાથી બરપુર છે, તેના પુસ્તકો યોગ્ય બેચાળ છે, તેની સહકારી પ્રવૃત્તિ, તેના મજ્જુર સંધો બધું જીવંત યદને કાંઈ યદાવે છે. છેલા છ વર્ષના મળામાં તો તેણે સંખ્યાબંધ શાળાઓ ખોલી છે નાના પાયા પરનું ઉત્પાદન શરૂ કરવામાં તથા સહકારી પ્રવૃત્તિ દ્વારા કારખાના ખોલવામાં એતપ્રેત બન્યા છે. પ્રેમ-મતિ કામાવાના જીવનનું એકજ સ્વરૂપ છે. 'ખીલની સેવા માટે તમારું સર્વંવ સુકત રીતે અર્પણ કરો.'

પોસ્ટાલ સંસ્થાનોમાં બળવો

પોસ્ટાલ સંસ્થાનોમાં બળેર કર્યું છે કે એનોલામાં થયેલો બળવો તેલણે દબાવી દીધો છે. સાથે સાથે લીરબનથી મળતા સંદેશોએ કહે છે કે વસાહતી તંત્ર અને રાજ્યનીતિ માં ફેરફાર થાય તેવાં બધાં ચી-હો દ્રષ્ટિગોચર થાય છે.

એણા પછુ સમાચાર પ્રખટ થયા છે કે અમેરીકન સરકારે પોસ્ટાલને કહ્યું છે કે તમે તમારી વસાહતોને છુટી કરી દ્યો અને તમને તુકસાન જરી તે અને આપીશું. નારોની મીટીંગમાં આવી વાત થઈ હોય તેમ કહેવાય છે. દરમીઆનમાં ગીનીમાં પછુ તોહાનો ફાટી નીકળવાના સમાચારો મળે છે. ત્યાં ફેરીના બગીચાએ ઉપર હુમલા થયા છે અને બગીચાંઓને બાળી મુકવામાં આગ્યા છે. પોસ્ટાલ જની સૈનીકો ત્યાં પહોંચી જતાં તેમણે ૫૦ માણસોની ધરપકડ કરી છે.

અંગોલા અને કોંગોની સરદદ ઉપર ના પ્રદેશોમાં પ્રવર્તતા પોસ્ટાલ ત્રાસ ને પરીણામે ૬૦,૦૦૦ આફ્રિકને કોંગોમાં જીખ્યા તરસ્યા, ધાલક થયેલા અર્ધ અરેલી હાલતમાં આવ્યા છે અને તેમના ઉપર કરવામાં આવેલા જુલમની

તેણે કમકમાટી ઉપભવે તેવી વાતો કરે છે.

યુનોના પ્રમુખે સોવિએટ પ્રતિનિધિ મીઝેરીનની યુનોના ઠરાવનો અમલ કરવાની માગણી કરતા ઠરાવના જવાબ માં કહ્યું કે એકાદ બે દિવસમાં પોસ્ટાલ અંગોલા, મોઝામ્બીક વગેરેમાં થયેલા ત્રાસ અને દમનની તપાસ માટે પાંચ માણસોનું એક તપાસ પંચ નીમવાનું છે.

પોસ્ટાલની ખીલ વસાહત ગોવા માં પછુ રાષ્ટ્રવાદીઓની મળવળ નેર પકડતી હોવાના સમાચાર બેકગામથી પ્રેસ ટ્રસ્ટ એક ઇન્ડીયા આપે છે. આખર જીત વર્તુળોને ટાંકી આ સમાચાર સંસ્થા કહે છે કે રાષ્ટ્રવાદી એમિ પોલીસ યાજ્ઞાઓ ઉપર છુટા હવાયા છુપા હુમલાઓ શરૂ કરી દીધા છે.

મારસેમ નજીકના એક યાજ્ઞા ઉપર ના હુમલામાં પાંચ પોસ્ટાલ પોલીસ ને ધબ્બ થઈ હતી. એવીજ રીતે ખીલ યાજ્ઞાઓ ઉપર હુમલા થતા સત્તાવાળાઓએ છુટા હવાયા યાજ્ઞા બંધ કરી દીધાં છે અને તેમાંથી પોલીસ પાછા ખેંચી લીધા છે.

ઝોસરીની તકલીફ છે?
હમે ડરબન બહારના વતનીઓ ઉપર ઝોસરી બાતી દેખરેખ નીચે ચઢાવીએ છીએ. દરશી ઝોસરી નો ૪૦ વર્ષનો અનુભવ છે, એટલે ભરોસાપૂર્વક આપ વિશ્વાસ મૂકી શકશે. મરી મસાલો, દાળ-કઘોળ-કરીયાણુ ઇત્યાદી, મફત સુચીપત્ર માટે લખો : **PARBHO STORES** 6A Cross St., DURBAN. Phone 63004.

વિવિધ વર્તમાન

કેનીયામાં કાયદો અને

વ્યવસ્થા

કેનીયામાં કાનુ અને કાડુ વચ્ચેની ખેંચતાણને કારણે હાલ ને રાજદ્વારી પરિસ્થિતિ ઉભી થઈ છે અને આ પરિસ્થિતિમાં ને સરકાર રચાઈ છે અને તેની રહામે ને આશિષો થાય છે તે અંગે સનડે ટાઇમ્સ એવું સુચન કરે છે કે કેનીયામાં પોલીટીકલ સમાધાન કરવાના ને પ્રયાસો થાય છે તેને અંગે કાયદો અને વ્યવસ્થા બંધમાં યુકાય છે આ સ્થિતિ સુધારવા માટે એ બહેતર છે કે કેનીયાનું નવું અધિકાર્ય અમલી બનાવવાનું હાલ સુલભ સ્થિતિ રાખવી.

પ્રીન્સીપાલ પર આરોપોનો રોય

ગેઆસાની આરબ અલ્ફ રફુલના પ્રીન્સીપાલ મી. જી. ગ્રે ઉપર ધાડ આવી લાગે છે! આરબ પ્રાયમરી સ્કૂલ પેરેન્ટ્સ એસોસિએશને ડેવલપ્મી ખાતા ને સુચના આપી છે કે એ પ્રીન્સીપાલ ને તુર્તન દૂર નહિ કરો તો મામલો પછી હાથમાં રહેશે નહિ. એસોસિએશને કરેલા ઠરાવમાં બહુવચ્ચું છે કે એ પ્રીન્સીપાલ સ્કૂલમાં ને કારભાર મલાવે છે તેથી અધીને અસતોષ છે. કમીટીને તેનામાં વિશ્વાસ નથી.

હવે સોવીયેટ સી અવકાશની લાંબી યાત્રાએ જશે!

સોવીયેટ સંઘ અવકાશ યાત્રાએ હવે બીજી રૂશી અવકાશ યાત્રીક મોકલવાની તકવારીએ કરી રહેલ છે. મેનરે ગેગેરીન-પહેલો રૂશીયન અવકાશયાત્રી ૧૦૮ મીનીટ અવકાશમાં પરિભ્રમણ કરી સલામત રીતે પાછો આવ્યો અને તેની આ સફળતાથી દુનીયા દીન થઈ ગઈ! મેનરે ગેગેરીને ૧૦૮ મીનીટની અવકાશયાત્રા દરમિયાન પૃથ્વીની એકજ વખત પ્રદક્ષિણા કરી હતી.

હવે અવકાશમાં ઉડવન કરી પૃથ્વીની એક વખત નહિ પણ અનેક વખત

પ્રદક્ષિણા કરવા માટે બીજા એક રૂશી અવકાશ યાત્રીકને મોકલવામાં આવનાર છે. તે ને અવકાશી માનવરૂપેશ શીપમાં જશે તેમાં ૧૦ દીવસ સુધી અવકાશમાં પરિભ્રમણ થઈ શકે એવી સાધન સામગ્રી રાખવામાં આવેલ છે. એમ કહેવાય છે કે આ રીતે સોવીયેટ ને બીજી અવકાશી યાત્રીક મોકલશે તે પુરૂષ નહિ પણ કદાચ સ્ત્રી પણ હોય!

પોર્ટુગાલ દુનીયાને ઉઘાટા અધાવે છે!

પોર્ટુગાલ પોતાને સંસ્થાનવાદ ટકાવી રાખવા દુનીયાને જોવા ઉઘાટા પાટા અધાવી રહ્યું છે કે પોર્ટુગાલનાં બહાર ને સંસ્થાનો છે તે પોર્ટુગાલ ને જ એક બામ છે કારણ પોર્ટુગાલ અને સંસ્થાનો નહિ પણ પોર્ટુગાલ નાજ પ્રાંત ગણે છે આ ખ્યાલમાં રોચતા પોર્ટુગાલને ખખડાવી નાંખતાં સ્વતંત્ર મતવાદી ઝોબરવર પોર્ટુગાલ ઉપર એવો આરોપ મુકે છે કે એન્ગોલા અને અન્ય સંસ્થાનોને પોતાના પ્રાંત તરીકે જોખવાવનાર એ પોર્ટુગાલ દુનીયાને બનાવવા પુતવેડા કરે છે!

હબ્સરીઓની બસને ગોરાઓએ આગ ચાંપી

અલાબામા : બસ સ્ટેશનો પર રાખવામાં આવતા રંબેદ સામે દેખાવો કરવા બતા હબ્સરીઓની એક બસ અટકાવીને હબ્સરીઓને બસમાંથી નીચે ઉતરવાની તક આપ્યા વિના એ બસને ગોરાઓના એક ટોળાએ આગ ચાંપી હતી.

આમ ચાંપવામાં આવતાં હબ્સરી ઓને બસની બાંગેલી બારીમાંથી બહાર નીકળવું પડ્યું હતું હુમાડાને કારણે બેમાન બનેલા અને દાગેલા તમામ હબ્સરીઓને સારવાર માટે હોસ્પીટલમાં ખસેડવામાં આવ્યા હતા.

અર્મીબહામ ખાતે પણ ગોરાઓ માટેના વેઈટીંગ રૂમમાં દાખલ થવાનો હબ્સરીઓએ પ્રયાસ કરતાં લગાઈ દાટી નીકળી હતી.

ના. આગાખાન દારૂસલામમાં

નામદાર આગાખાન ગેઆસાની મુલાકાત પૂરી કરી ઝંઝીબાર મયા, ત્યાં તેમને બંધ સત્કાર થયો હતો ત્યારબાદ તેઓ સંજો દારૂસલામ પહેંચ્યા ત્યાં વીમાની મથકે તેમને બંધ સત્કાર થયો હતો. ટાંખાનીકાના અવનર સર રીયાડ ટનબુલ તથા ટાંખાનીકાના વડા પ્રધાન મી. જુલીયસ ન્ચેરેરે વગેરે તેમના સત્કાર માટે હાજર રહ્યા હતા.

ધરાનમાં મોટા પામાપર મોટા માથુસોની થયેલી ધરપકડ

ધરાનના શહે ધરાનની પાલામેન્ટ બરખાસ્ત કરી નાંખ્યા બાદ ધરાનમાં રાજદ્વારી ક્ષેત્રના ઉંચા થરમાં મોટા પામા પર ધરપકડો ચાલી રહ્યાની ખબર મળે છે.

તહેરાનથી સારી માહિતી સાધનો દ્વારા મળતી ખબરો છે કે ધરાનના શહે શીક્ષોની હ અંગે સરકારે અખતાર કરેલ કારણે વડા પ્રધાનને રૂખસાદ બાદ અલી અખાનીને ધરાનના વડા પ્રધાન તરીકે નીમ્યા છે.

આ નવા વડા પ્રધાને સર કુટી ખાવાના આરોપસર અખ્યા મોટા મોટા માથુસોની ધરપકડ છે. આ અખાઉ ધરાનના પાંચ લક્કરી બનરલોની પણ ધરપકડ વામાં આવી હતી. આ લક્કરી રહેા ઉપર જેતરપીટીનો તથા સુફરુપષોમ કરવાને આરોપ મુકા છેલ્લી ખબર મુજબ ને આ નામરૂઠીને પકડવામાં આવ્યા તેમને હવે જેલમાં પૂરી દેવ આગ્યા છે.

આવી હતી લિંકનની જ્ઞાનની ભુખ (બળવંતભાઇ દેસાઈ)

અમેરિકાને જગતમાં આજનું ગૌરવવંતુ રથાન અપાવનાર મૂળ વીર પુરૂષ અબ્રાહમ લીંકન હતા.

તેઓ લઘુ મરીઆઈમાંથી આંગળ વધ્યા હતા. વાંચવા લખવાના તેમની પાસે આબ્જના ન્જવા ઠોઇ સાધનો ન હતા. તેઓ જાડની છાલ ઉપર ઠોલસાથી લખતા. કામળ મળવા લાગ્યા સારે તેમણે પીંછાની કલમ બનાવી, બંજુના રસની સાલી બનાવી અને તેનાથી લખવા લાગ્યા, બ્જોર્ન વોર્ડોવન અમેરીકાના પહેલા પ્રમુખ હતા. તેમના જીવન વિષે બંજુવાની લીંકનને ઇન્જા થઈ. પણ પૈસા ન હતા એટલે તેનું પુસ્તક કેમ ખરીદે? મી. ક્રીફોર્ડ નામના એક માથુસ પાસે આ પુસ્તક છે એ વાત લીંકને બજી.

કેટલાય માઇલો પગે ચાલીને લીંકન તેમને ઘરે ગયા. પુસ્તક વાંચવા આપવાની વિનંતિ કરી. પુસ્તક વાંચીને તુરત પાછું આપવાની શરતે પૈસા બાઇએ પુસ્તક આપ્યું.

કેટલા હર્ષથી તે પુસ્તક ઘેર લાવ્યા. મધરાત સુધી તે વાંચતા જ રહ્યા. પછી કુપડાની સૌથી વ સહીસલામત બગ્યાએ, હાપરાંની વચ્ચે બરાખર ગોઠવી, બ્જોર્ન વોર્ડો બનવાના સાંજુલા સેવતા લીંકન ધસધસાટ ઉઠી ગયા.

ત્યાં તે ઝેચિતો ધોષમાર વરસાદ વરસવા લાગ્યો. પવનના ન્જેરદાર ઝપાટાથી હાપરા ઉપરનું પુસ્તક નીચે પાછીમાં પડ ઝખડીને લીંકન બગ્યા અને બગ્યા તેવાજ પુસ્તક સાચવવા જ પણ પુસ્તક તો પવળી ગયું હતું.

હવે? લીંકનને ખૂબ ચિંતા થવા લાગી. તેમણે તાપણી કરી પુસ્તકને સૂકકું કચું, પણ પુસ્તક સાફ ન પુસ્તક માથે મુકી લીંકન ખૂબ રૈયા.

બીજો દિવસે મી. ક્રીફોર્ડને જઈ બધી વાત કરી. પુસ્તક બમાડમા બલ ખૂબ બેદ બપકત થયો. છેવટે રવેજાએ દિવસ સુધી તેમણે મી. ક્રીફોર્ડને ત્યાં તનતોડ કામ કરી, મળેલા પૈસામાં નવું પુસ્તક ખરીદી તેના માલિકને પાછું આપ્યું.

બમડેલું પુસ્તક લઈ તે ઘરે આવ્યા. હવે તે તેના માલિક હતા. તેમણે ફરી ફરીને એ પુસ્તક વાંચ્યું-જેમ જેમ તે વાંચતા ગયા તે તેમ દેશને મહાન કરવાના તેમના વિચારો વધારે દંડ થતા ગયા. અ બપારે તેમનાં સ્વપ્નો તેમણે સિદ્ધ કર્યા ત્યારે જ તેમને જ પ વળ્યો, આવી હતી અબ્રાહમ લીંકનની જ્ઞાનબૂખ.

સેલ હિંદી રેકોર્ડો હવે વધુ સસ્તાં
હિંદી ક્વીલ્મી રેકોર્ડો કેવળ શી. ૫-૦ નંગ.
 નાચ ઘર, નેક ખાલુન, નયા આહમી,
 મી. એક્સ, હાતિમ તાઇ.
 ઈસ્માઇલ આઝાદ, ટાસ્ટ મોહમ્મદ, યુસુફ
 આઝાદ, શેકલાલ અને બીજા બાણીતા
 કબાલોના રેકોર્ડો શી. ૪-૦ નંગ.
 સી. એ. ડી.ના એલ્ડરો અને લઇએ હીએ.
નેશનલ રેકોર્ડ કંપની
 શીપ ર. અજમેરી આરકેઇક, એફ ૧૪૧ એ. ગ્રે સ્ટ્રીટ,
 પો. ઓ. બોક્સ ૧૫૭૪, — ડરબન ફ્રાન્સ : ૨૨૫૫૮.

હિંદના સમાચારો

તા. ૫-૬-૧૯૬૧.

ત્રીજી યોજના માટે મળનારી મદદ

નવી દિલ્હી: ભારતને ત્રીજી પંચ-વર્ષીય યોજના માટે ભારતના સહાયક દેશો તરફથી જે સહાય મળવાની છે તેના સાઠ ટકા નેટલી રકમ ભારતને પહેલે તમકકે જ આપવામાં આવશે એવા સમાચાર મળ્યા છે. ભારતને શ. ૯૫૨.૩૮૧ કરોડનો પહેલો હપ્તો આપવામાં આવશે. શ. ૫૨૩.૮૧ કરોડનો બીજો હપ્તો પાછળથી આપવામાં આવશે.

ભારતે એવી માગણી કરી હતી કે ત્રીજી પંચવર્ષીય યોજના દરમિયાન ભારતને ઠેટલી રકમ મળશે તે અમાર્જ થી જણાવવું જોઈએ. સહાયકોનું કહેવું એવું હતું કે અમારા દેશની ધારાસભા એ અમારેથી બંધાઈ જવા માંગતી નથી. આ મતભેદના સમાધાન રૂપે ઉપરનો માર્ગ કાઢવામાં આવ્યો છે.

એ માળની મોટરો

મુંબઈ: મુંબઈમાં એ માળની નવી મોટરોનું સર ચક્ર છે. ભારત માં આવી મોટી મોટરો ખીલ ડાઇ નમરમાં નથી. આવી અનેક મોટર-ખસો ખરીદવાનો મુંબઈ ડેરપોરેશને નિર્ણય કર્યો છે.

રાજ્યપાલનું મસુના બાજમાં ભાષણ

સુરત: 'ટાંગોર શતાબ્દ સમિતિ' ના ઉપક્રમે 'મસુના બાજ'માં યોજાયેલા ઉત્સવમાં ભાગ લેતાં ગુજરાત રાજ્ય પાલ શ્રી મેંદદી નવાઝજી કવિવર રવિન્દ્રનાથ ટાંગોરને અંબલિ અર્પતાં જણાવ્યું હતું કે આજે ભારે આપણે ટાંગોરની શતાબ્દ ઉજવીએ છીએ ત્યારે એમનું શિક્ષણ અને સાહિત્ય ધેર ધેર પહોંચાડીએ તે આપણને સાચા અર્થમાં રામરાજ્ય મળી જશે એમાં શંકા નથી.

શ્રી વસંત ચોકસીનું અઘાણ અવસાન

સુરત: સુરત શહેરના વીમાક્ષેત્રમાં જન્મીતા અને લાઈફ ઇન્સ્યુ. કોર્પો. ના સુરત ધ્યાયના એસી. મેનેજર શ્રી વસંતલાલ ચોકસીનું કુ:ખદ અવસાન થયું છે.

શ્રી વસંત ચોકસી સ્વભાવે મળતા વગા અને ઉદાર હતા. તેમણે વીમા-ક્ષેત્રમાં ઘણા યુવાનોને તાલીમ આપી હતી અને ઉત્તેજન આપ્યું હતું. પ્રજા સર્વરથાના આત્માને યાંતી આપે.

વડા મુસ્લામીએ સ્થાયેતું શૈક્ષણિક ટ્રસ્ટ

સુરત: અલીમદ યુનીવર્સીટીના ચાન્સેલર ડો. તાહેર રોહુદીને યુનીવર્સીટી મરીખ અને યોગ્ય વિવાર્ધી-રોલરથીપ તથા દાન આપવા માટે એક શૈક્ષણિક ટ્રસ્ટની સ્થાપનાની જાહેરાત કરી હતી આ ટ્રસ્ટ માટે ડા. દસ લાખ એકર કરવાનું લક્ષ્યાંક નક્કી કરવામાં આવ્યું છે તેમાં એક લાખ બાવીસ હજાર તેમજુ પોતે બર્માં છે. ટ્રસ્ટીઓમાં ખીદારના રાજ્યપાલ ડો. ઝાકીરહુસેન નો સમાવેશ થાય છે.

સુરતના વણકરની 'એલીઆ-એથ સાડી'ની વિદેશમાં વધેલી માંગ

મદ્રાસ: ખાદી અને ગ્રામઉલોમ એમ્પોરીયમે રાષ્ટ્રી એલીઆએથને સુરત ના વણકરે તઈપાર કરેલી સાડી ભેટ આપી હતી. આ સાડી રાષ્ટ્રી ઈલાંક લઈ મયાં અને 'દેવે સુરતના વણકરે તઈપાર કરેલી સાડીએ પરદેશમાં ફેન્સી વસ્ત્રની હરોળમાં રમાન મેળવ્યું તે એલીઆએથને અપાયેલી સાડી જેવી સાડી માટેના જોડારો પર જોડારો ગ્રામ ઉલોમ એમ્પોરીયમને મળી રહ્યા છે.

ગુજરાતમાં ૧૦ હજાર ગોખર ગેસ પ્લાન્ટ તઈપાર થશે

અમદાવાદ: ગુજરાત રાજ્ય સરકારે ગોખર પ્લાન્ટ યોજનાને સમગ્ર ગુજરાત રાજ્યમાં વિસ્તૃત કરવાનો નિર્ણય લીધો છે અને તે અનુસાર ગુજરાતના ૨૦૦ વિકાસ ઘટકોમાં દર ક્ષાલ જે હજાર ગેસ પ્લાન્ટ બનાવશે અને પાંચ વરસમાં આખા ગુજરાતમાં દસ હજાર ગોખર ગેસ પ્લાન્ટ તઈપાર થશે. આ યોજનાને પરિણામે ગુજરાતની પ્રબળે સુંઝવતો બળતણ અને કંદ્રીય ખાતર ની તળીનો પ્રશ્ન હળવો મનશે એમ માનવામાં આવે છે.

નર્મદા યોજના માટે ડા. ૪૦ લાખની ટૂકોની ખરીદી થઈ

અમદાવાદ: નર્મદા યોજનાના કાવં ને ટૂક સચયમાં જ શરૂ કરવાનો ગુજરાત સરકારે નિર્ણય કર્યો છે અને તે માટે ડા. ૪૦ લાખના ખર્ચે ખદારા-જાની ખરીદી પશુ કરવામાં આવી છે.

તમે 'ઇન્ડીયન ઓપીનીયન' ના ગ્રાહક છો ?
જો ન હોવ તો
શા માટે નહિ ?

માસ્ટર પ્રધર્સ (પ્રો.) લીમીટેડ

બલ ભતનાં નાયલન, રેશમી તેમજ સુતરાઈ કાપડ, સ્ત્રીઓ બાળકો અને પુરુષો માટે ભિન્ન ભતનાં હુલન જર્સી, પુલોવર, કારડીગનસ અને બચ્ચાઓ માટે—શુટીંગ, બીજસ, બ્લેન્ડેટસ, રોલ્સ; નેપકીન્સ વિગેરે.

દરેક ભતના માલ માટે તપાસ કરવા બહામણ.

૩૩ વેરેટ સ્ટ્રીટ, **જોહાનીસબર્ગ.**

ફોન : ૮૩૫-૬૭૬૬ — બોક્સ ૧૫૪૯.

ચેપકડં

હાથ ગૂંથણીનું જણીણું ઊન અને સુતર.

બીનચરતી ખાતરી

☆ ગુણની પસંગી

★ નવાજ રંગો—મુંદર અને નસુના રૂપ

★ આધુનિક જમાનાને યોગ્ય ફેશન

અમારા જોહાનીસબર્ગ અને પોટં એલીઆએથની સુતરવેંની વખારોમાં માલ બર્ધો છે.

પ્રાઇસ લીસ્ટ—ટર્મ્સ—માગણી ઉપર કવાલીટી ડીરકાઉટ.

હોલસેલ ડીસ્ટ્રીબ્યુટર્સ:

એમ. જુસબ

જુસબ્સ બીલ્ડીંગ, ૪૬A આર્કેટ સ્ટ્રીટ, જોહાનીસબર્ગ.

ટેલીફોન : ૩૩-૧૫૧૬ પો. બોક્સ ૨૬૦૧, કેવલ અને દલ. એરેસ: "જાયકવાડ" ને'બર્ગ. સા. આ.

શુભ પ્રસંગો માટે ભેટ !

સ્ત્રીઓ અને પુરુષો માટે

ઘડીયાળ !

૧૭, ૨૧ અને ૨૫ જ્યુલનાં એટિમિટીક કેલેન્ડર.

- * રોમર
- * શેમરી
- * લે'કો
- * રૂસર

વિગેરે દરેકે ભતનાં ઘડિયાળ.

ઉપરાંત પુરુષોના શર્ટ સુટ, પાયબમા વિ. તેમજ બાળકોનાં કપડાં.

હોલસેલ ભાવે મળશે

બોક્સ ૫૬૮૮, ફોન : ૮૩૫-૨૬૦૧

વલ્લભભાઈ બી. પટેલની કું.

૪૪, મારકેટ સ્ટ્રીટ, જોહાનીસબર્ગ.

સામાજિક ખબરો

શ્રી કેપ રજપુત પ્રાંતિક

મંડળ

ઉપરોક્ત સંસ્થાની ૭મી વાર્ષિક બનરસ મીટીંગ રવિવારે તા. ૬-૪-૬૧ ના દિને મળી હતી, પ્રભુ પ્રાર્થનાથી શરૂઆત કરી મંત્રી તરફથી રીપોર્ટ તથા કોષાધ્યક્ષ તરફથી સરવૈયું ચર્ચ હટું જેના સ્વીકાર બાદ આવતા બે વર્ષે માટે નીચેના કાર્યવાહકો નિયુક્ત થયા હતાં.

પ્રમુખ : ભગુભાઈ જીવણ, મંત્રી : ઇશ્વરભાઈ વિઠ્ઠલ, કોષાધ્યક્ષ : મન-ભાઈ પ્રેમા, કોમીટી : દામાભાઈ રજુ. છોડ, વિઠ્ઠલભાઈ નારણ, હરકીશનભાઈ છીપદ, વિઠ્ઠલભાઈ દુલ્લભ, મજૂરીલાલ ભાઈ પ્રેમા, વલ્લભભાઈ કરશન, નરસિંહ-ભાઈ ગોપાળ, ગોવિંદભાઈ રજુછોડ, ગોવિંદભાઈ નરસિંહ. ચોટીટર્સ : હર-કીશનભાઈ છીપદ, ભાણુભાઈ જીવણ.

સાહાર સ્વીકાર :

શ્રી કેપ રજપુત પ્રાંતિક મંડળ
૪૨૨મંડળ ૧૦-૬
કાનજીભાઈ નાનાભાઈ બોદાલીના
રમ્પોસ ૧-૦-૦૦

અવસાન

જાત હમારા મુકામે તા ૩૦-૫-૬૧ ના રોજ મારી ધર્મપતિને બે દિવસની ડુંકી માંદગી બોમવી સ્વર્ગવાસ થયા હતાં. તેમને તેમના બે પુત્રો સાલક. ભાઈ ગોવિંદ અને જયુભાઈ ગોવિંદના પરિવારો ભોંટે સચુદ જીવન જીવતાં હતાં. જેમના અંતિમ સંસ્કાર પ્રસંગે હમારા લાગતા મળતા સમા સંબંધી જો હાજર રહી હોમોને જે આધારણ આપ્યું છે. તમા ટેલીગ્રામ અને પત્રો દ્વારા હોમોને જે હમદર્દી બતાવી છે તેમજ પ્રિયોરીયા તથા બેદાનીસખખ ના ભાઈઓ પણ એટલે દુરથી આવી આવી હમારા પ્રત્યે જે પ્રેમ ભાવ બતાવ્યો છે. અને શ્રી સુરત આર્થ બબ્લન મંડળના ભાઈઓએ અને પધારી મૃત આત્માની શાંતિ માટે જે બબ્લોનો લાભ આપ્યો છે તે સર્વેનો હોમો હાર્દિક આભાર માનીએ છીએ. વિશેષમાં મૃત આત્માના સ્મરણથી હોમો નીચેની સંસ્થાઓને ભેટ આપીએ છીએ.

સુરત ગૌવશાળા પા. ૨-૨-૦; હસ્તુરખા ફંડ પા. ૧-૧-૦; ઇન્ડિયન એપીનીયન પા. ૧-૧૧-૬.

આભાર

ચિ. રજુછોડાભાઈ કાનજીભાઈ બોદાલીના ઉમર ૪૨ના અકાળ અવ-સાન તા. ૨૬-૫-૬૧ નિમિત્તે જે ભાઈ બહેનો તેમના અમુદ્ધ સમયનો ભોગ આપી સ્મરણ વાત્રામાં પધાર્યા હતા તેમજ આવા દુઃખ પ્રસંગે અમે

ને આશાસન આપી જે દિલસેજી વ્યક્ત કરી હતી તે સર્વે બાઈબહેનોનો અમે કુંટળીબનો આભાર માનીએ છીએ. તેમજ જે ભાઈઓએ ટેલીફોન મારફતે હોમોને આશાસન આપ્યું તેઓનો પણ આભાર માનીએ છીએ.

—ટાંમાનીકાની સરકારના લેન્ડસર્વેઝ ખાતાના પ્રખાન ચીફ અબ્દલા કુંડી-કીરાએ જીજીયામાં એક સભામાં જણા-વ્યું હતું કે ટાંમાનીકાની સરકાર લેન્ડ ના જે ફરતાવેળે કાયદેસરના હસે તે માન્ય રાખશે.

“બીજનેશની સેલ”

દાકિનના મધ્યમાં બે ડુકાન વેચવાની છે (પોર્ટ શેપસ્ટન મસજી સાથે) “સુધર વેપારી જગ્યા : લાંબી લીસ સાથે” Apply: MOOSA BUX, P. O. Box 42, PORT SHEPSTONE.

લુકકીપીંગ, ઇનકમ ટેક્સ રીટર્ન્સ, લાઇસેન્સિંગ, રેવન્યુ કલીયરન્સ અને ઇનસ્પેરન્સ માટે મળે :

આર. વીઠ્ઠલ

૧૨ બાકેલી આર્કેડ, ૩૮ માર્કેટ સ્ટ્રીટ, કોરનર ડાયગોનલ અને માર્કેટ સ્ટ્રીટ, બેદાનીસખખ, ફોન ૩૩-૧૬૫૪.

ધી સુરત જીવરાતી વિદ્યા મંડળ-સ્પ્રીંગ્સ

ઉપરોક્ત સંસ્થાના આચાર્ય હેઠળ, સ્પ્રીંગ્સ તેમજ આસપાસ વસતી હોદી જનતા પોતાની કુરસદનો સહુપયોગ કરી ભારતની રાષ્ટ્રભાષા, ધર્મ તેમજ સંસ્કૃતિનું જ્ઞાન મેળવી શકે એ આચાર્યથી ‘નહેરુ વિદ્યા મંદિર’ નામક સંસ્થાની સ્થાપના કરવામાં આવી છે. રાષ્ટ્રભાષા પ્રચાર સમિતિ, (વર્ધા) દ્વારા સંચાલિત (હોદી, જીવરાતી, મરાઠી, તામિલ) ભાષાઓની તેમજ સ્વાધ્યાય મંડળ (પારસી) દ્વારા સંચાલિત (વેદ, ઉપનિષદ, સંસ્કૃત તેમજ ગીતા) વિષયોની પરીક્ષા વરસમાં બે વાર રાખવામાં આવે છે. જેનો અભ્યાસ ખાનગી પણ કરી શકો છો. જેઓ હવે-રોજ સંસ્થા દ્વારા સંચાલિત વર્ગોમાં દાખલ થવાની ઇચ્છા ધરાવતા હોય તેમને માટે અધ્યાપિકામાં એક વાર સનિવારે બપોર બાદ બે વાગ્યા પછી હોદી તેમજ ગીતાના વર્ગો સ્થાપવાનો નિર્ણય કર્યો છે. વર્ગોમાં દાખલ થવા ઇચ્છનાર યુવક બાઈ બહેન યોજામાં યોજી જીવરાતી પાંચથી સાત વોપરીઈ જ્ઞાન ધરાવતાં હોવાં જોઈએ.

આ ઉપરાંત પુસ્તક, અભ્યાસ, પરીક્ષા, અથવા વધુ વિગત જાણવા માટે મળે યા લખો :

ચો. જો. ૧૬૯, સ્ટેન્ડ નં. ૧૬૨૨, સ્પ્રીંગ્સ, બેહરડન, શંચવાલ, સ્પ્રીંગ્સ. ધી. શ્રી હરકીશનભાઈ પરસોતમજી બક્ષત વ્યવસ્થાપક

લગ્ન પ્રસંગો માટે

અમને મળો.

સુરતી જમણના અને સ્પેસલીસ્ટ છીએ.

શ્રી કેપીટનની અંત દેખરેખ નીચે યુનીયનના અને રોડસીયાના કોઈ પણ ભાગમાં તમારે મુકામે આવી રસોઈ કરવાનો અમે કન્ફાઈડ થઈશું.

કેપીટન્સ બાલકની હોટેલ (ધી કોર્નર મીકાઈ હાઉસ)

એ અને વિક્ટોરીયા સ્ટ્રીટના યુજીપર - હરબન. ફોન નંબર ૨૩૪૧૪ ટેલીગ્રામ : KAPITAN.

આહ, લસણ બળર ભાવ, નારીચેળ નં. ૧ શી. ૧-૦, બેગ (નંગ ૧૦૦) શી. ૬૦-૦.

ડુકાન ઠાર માટે બાંધવાના ન્યુજીપર બળર ભાવ, ખટાટા, ડુગરી (સંકા), સુઘા વાલ મરચાં, જીવલા, સુઘા ઝીંગા (હાલા), સોનેરી રંગનો ગોળ, ફરેક જતનો મરી મસાલા વિગેરે હોમોમાં સ્ટોકમાં રાખીએ છે. કયુરી અને મેવલી પાન બળર ભાવ, પોસ્ટલ ઓર્ડર. સુશણ, રતાજી, આંબા હળદર અને લીલી હળદરની મોસમ આહ છે. રોડસીયા, ન્યાસાલેન્ડ અને બેલજીમન કોંગોના ઓરડરો ઉપર પુરક ખ્યાન આપી કોઈ પણ વસ્તુ પરમીટ હવાવી મોકલશું.

All prices subject to Market fluctuations.

A. KADER & Co., (PTY) LTD. WHOLESALE FRUIT MERCHANTS P. O. Box 251. DURBAN.

ધીરુભાઈ પી. નાયક

લુકકીપર, મુસાફરી, વીમાનાં અને જનરલ એજન્ટ ઓફિસના અગર દુનીયાના કોઈ પણ ભાગની હવાઈ દરિયાઈ અગર જમીન માટે મુસાફરી કરવા વિે બંધાં અમારી મારફતે જુઓં કરો. ઇંગ્લો, આય, ચોરી, હુલેક, અહરમાત, પ્લેટબ્લાસ, વિગેરેના વીમા અને હવારાની આપીએ છીએ. ઈનકમટેક્સ, પરસનલ ટેક્સ, ડિસાલના ચોપડા લખાવવા રેવન્યુ કલીયરન્સ સર્ટીફિકેટ કે વેપારના લાયસેન્સો. પાસપોર્ટ તેમજ ઇમ્પીએસને બચવી ખાખતોમાં હઈ પણ ફી લીધા વિના અમે મફત સલાહ આપીએ છીએ. નેચનલ ગ્યુઅચલ લાઈફ એસોસીએશન ઓફ ઓસ્ટ્રેલીયા અને યોઈસાચર ઈનસુરન્સ કંપની લીમીટેડના પ્રતિનિધ.

Office : 9 Barkly Arcade, 38 Market Street, Phone : 339033, Johannesburg. Residence : 52 Patidar Mansion, 13 Kort Street, Phone : 330816, Johannesburg.

ફરનીચર! ફરનીચર!! ફરનીચર!!!

બેડરૂમ સુટ, ડાઈનોમરૂમ સુટ, વેલ્ડરોબ, હરેસીંગ એસ્ટ, સાઈડ બોર્ડ, ઓફીસ ડેસ્ક, જુક કેસ, ટેબલ, તાલન કીકાપત ભાવે ખરીદી શકસો. બતે પધારી લાલ લેવા જુકસો તલિ.

—બોક્સ, ટેબલ અને કીચન હરેસર—

ને હમારી દેખરેખ નીચે તઈયાર વાચ છે. તેનો સ્ટોક હોમોમાં તઈ-યાર રહે છે. માત રોહડા ભાવોના પ્રોઈસ ઓફર મંચાવો અને વેપાર આગલ વધારો.

L. MISTRY

51 BREE STREET, BURGERSDORP. J'BURG. PHONE 33-4691. BOX 2526.